

Biblioteca IDIS „Viitorul”

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

www.viitorul.org

O antologie a bunelor practici ale autorităților publice locale din Republica Moldova

COUNCIL
OF EUROPE CONSEIL
DE L'EUROPE

www.viitorul.org

O antologie a bunelor practici ale autorităților publice locale din Republica Moldova

Biblioteca IDIS „Viitorul”

Această publicație e fost realizată în cadrul Programului Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale, implementat de către IDIS „Viitorul” cu suportul financiar al Consiliului Europei.

Autorii practicii sunt autoritățile publice locale.

Consultanți: *Ana-Maria Veverița, Anatol Moldovan, Ion Croitoru,
Vlad Catlabuga, Liubomir Chiriac*

Coordonator ediție: *Ana-Maria Veverița*

*Opiniile și concluziile expuse în această publicație reflectă poziția autorilor
și nu sunt împărtășite în mod obligatoriu de finanțatori.*

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
-----------------------------	---

Secțiunea I. Buna Guvernare: participarea cetățenească și parteneriate comunitare de succes

1.1. Satul cu 12 primari	8
1.2. Sprijin autorităților publice locale din comunitățile țintă pentru a elabora/actualiza strategiile de dezvoltare socio-economică în manieră participativă	10
1.3. Crearea Centrului de Plasament Temporar al Bătrânilor.....	12
1.4. Implicarea comunității locale în construcția Centrului Sportiv	14
1.5. Acces la educație incluzivă pentru 367 de copii de vârstă preșcolară din orașul Ungheni	16
1.6. Construcția apeductului și a grupurilor sanitare în cadrul grădiniței din satul Ciumai, comuna Vinogradovca.....	19

Secțiunea II. Dezvoltarea socio-economică locală: performanțe și realizări

2.1. Condiții sociale demne – baza unei economii prospere.....	22
2.2. Aprovizionarea cu apă a satului Cetireni	25
2.3. Construcția sistemului de apeduct	27
2.4. „O mână întinsă copiilor”	29
2.5. Inaugurarea incubatorului de afaceri din comuna Larga – un factor important în activitățile privind măsurile active de ocupare a tineretului din regiune.....	31
2.6. Deschiderea unui centru social pentru bătrâni, cât și a unei cantine sociale pentru păturile social vulnerabile	33

Secțiunea III. Modele de succes privind eficientizarea energiei în comunitate

3.1. Modernizarea gimnaziului prin implementarea conceptelor de eficientizare a energiei la nivel local	36
3.2. Instalarea colectoarelor de energie solară la grădinița „Prichindel”	38
3.3. Întreprinderea măsurilor de eficientizare a energiei consumate de instituțiile bugetare, economisirea finanțelor publice prin renovarea aspectului gimnaziului din comuna Javgur	40
3.4. Schimbarea iluminării interioare la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” ...	42
3.5. Iluminare stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche, raionul Soroca.....	43

Secțiunea IV. Managementul performant al serviciilor publice locale

4.1.	Construcția a 20 de platforme cu 60 containere și procurarea unui automobil pentru transportarea deșeurilor	47
4.2.	Amenajarea scuarului clădirii administrative a primăriei satului Feștelița cu asigurarea accesului pentru persoanele cu dizabilități și pensionari la obținerea serviciilor publice	49
4.3.	Managementul adecvat al deșeurilor	51
4.4.	Susținerea femeilor și bărbaților cu dizabilități grave din comuna Plopi prin formarea serviciului social la domiciliu	53
4.5.	Amenajarea unei zone de agrement în preajma localității Sărata Galbenă	56
4.6.	Centrul de reabilitare și orientare profesională pentru persoanele cu dizabilități.....	58
4.7.	Utilizarea Sistemului Informațional de Management Administrativ (SIMA) în activitatea primăriei și transparența cadastrală și funciară	62
	Repartizarea aplicațiilor pe raioane.....	64

Cuvânt înainte

Autoritățile publice locale din Republica Moldova de la declararea independenței și până în prezent depun eforturi serioase care țin de renovarea și modernizarea comunităților. Pe parcursul acestor ani s-a reușit schimbarea multor lucruri spre bine în satele și orașele noastre: s-au construit grădinițe și școli noi, s-au renovat instituții publice, s-a modernizat infrastructura locală, au fost lansate afaceri de succes, etc. În prezent, când țara noastră face pași concreți pentru aderare la Uniunea Europeană, eforturile continue pe calea reformelor a comunităților sunt necesare pentru a confirma și a demonstra sprijinirea, la nivel local, a procesului de integrare europeană.

În contextul respectiv, Programul Bunelor Practici ale Autorităților Publice Locale, inițiat și implementat încă din anul 2006 de IDIS „Viitorul” cu sprijinul financiar al Consiliului Europei, a avut ca scop identificarea, promovarea și diseminarea practicilor de succes. Bunele practici au în esență o idee simplă și clară: să învățăm unii de la alții, să învățăm de la cei care au reușit. Evident, dacă cineva a reușit, cu certitudine mai mulți pot să facă acest lucru. Ideile celor mai bune practici de succes trebuie promovate astfel încât să poată fi preluate și de alte autorități locale. Numai astfel putem crește și îmbunătăți calitatea guvernării locale.

Bunele practici numite și practici de succes reprezintă un exercițiu sistematic care conduce la obținerea unei performanțe în domeniul guvernării locale. O bună practică întrunește câteva elemente de bază: elementul inovațional, elementul eficienței, elementul durabilității și elementul multiplicabilității. Problemele acumulate în timp nu pot fi soluționate aplicând metode și instrumente depășite de timp. În asemenea cazuri sunt necesare eforturi analitice serioase pentru a identifica abordări noi și soluții inovaționale. Cei mai experimentați primari din Republica Moldova au demonstrat că pot găsi soluții la probleme, efectuând analize critice a propriilor activități și în funcție de concluziile obținute, luând cele mai bune decizii pentru a crește eficacitatea, amplexarea și calitatea propriilor activități, îmbunătățind astfel actul guvernării.

Prezenta antologie este destinată reprezentanților administrației publice locale care sunt motivați să schimbe lucrurile spre bine și doresc să se documenteze și ulterior să implementeze, într-o manieră creativă, unele din bunele practici lansate de colegii de breaslă, implicând cetățenii în procesul de modernizare a comunității.

Realizarea publicației a fost posibilă datorită eforturilor experților IDIS „Viitorul”, precum și ale reprezentanților administrației publice locale, care și-au manifestat constant interesul și capacitatea creatoare. Antologia respectivă cuprinde următoarele secțiuni:

Secțiunea 1. *Buna Guvernare: participarea cetățenească și parteneriate comunitare de succes*

Secțiunea 2. *Dezvoltarea socio-economică locală: performanțe și realizări*

Secțiunea 3. *Modele de succes privind eficientizarea energiei în comunitate*

Secțiunea 4. *Managementul performant al serviciilor publice locale*

În fiecare din cele 4 secțiuni pot fi examinate 50 de bune practici provenind din municipiul Chișinău, UTAG și 20 raioane: Briceni, Ocnița, Edineț, Drochia, Soroca, Florești, Sângerei, Călărași, Ungheni, Nisporeni, Ialoveni, Hâncești, Anenii-Noi, Leova, Cantemir, Cahul, Căușeni, Ștefan-Vodă, Taraclia, Comrat, Ceadâr-Lunga și municipiul Chișinău.

Considerăm că Bunele Practici descrise în această antologie sunt bine gândite, inovatoare, eficiente și fiind implementate deja au adus, cu certitudine, plus valoare procesului de modernizare și dezvoltare socio-economică a comunităților.

În continuare mulțumim în mod deosebit Grupului de lucru coordonator, care a depus eforturi considerabile pentru a identifica și a selecta cele mai Bune Practici prezentate la concurs.

Astfel, îmi face plăcere să evidențiez componența Grupului de lucru coordonator: Tatiana Badan, președinte CALM; Iurie Țap, vice-președintele Comisia administrație publică și dezvoltare regională, Parlamentul Republicii Moldova; Victoria Cujbă, șefa direcției Politici de Descentralizare, Cancelaria de Stat; Valerian Bânzaru, șef direcție, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor; Veaceslav Guțuțui, Consiliul Concurenței; Tudor Meșină, director executiv ADR Centru; Olesea Cazacu, Programul JILD, PNUD; Irina Ioniță, programul LGSP, USAID; Dorin Vaculovschi, decan, ASEM; Angela Dastic, Asociația Absolvenților AAP; Ion Croitoru, consilier, comuna Marinici, raionul Nisporeni.

Reprezentanții administrației publice locale care vor dori să se documenteze și să se inspire pentru a implementa unele din ideile și modelele de succes, testate deja de primarii inovatori, pot apela la această lucrare, și în felul acesta pot crește performanțele dezvoltării socio-economice în localitățile lor. Numai astfel, considerăm noi, guvernarea locală va deveni mai performantă și va contribui mai eficient la dezvoltarea comunitară, iar în ultima instanță, de schimbările produse, vor beneficia cetățenii Republicii Moldova care și-au pus mari speranțe în actuala guvernare.

Liubomir Chiriac,
Director executiv,
IDIS „Viitorul”

Participarea cetățenilor constituie o caracteristică cheie a bunei guvernări. Participarea poate fi directă sau intermediată de instituții asociative sau de reprezentanți informali. Este important să subliniem că democrația reprezentativă nu asigură garanții suficiente pentru participare pentru a fi automat caracterizată ca bună guvernare. Democrația reprezentativă este importantă, dar trebuie dublată de șanse suplimentare pentru ca cetățenii să participe, mai ales când este vorba despre grupurile defavorizate. În plus, este necesar să existe mecanisme prin care participarea să influențeze efectiv luarea deciziilor. Participarea trebuie să fie informată și organizată, prin libertatea de asociere și de expresie și prin existența unei societăți civile organizate. Transparența se referă la luarea și implementarea deciziei în administrația publică urmând reguli prestabilite și cunoscute de cetățeni, iar informația trebuie să fie ușor accesibilă și gratuită pentru toți cetățenii.

Cât privește modernizarea tehnologică a sectorului public, utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor moderne în sectorul public constituie premise pentru aplicarea unei economii digitale competitive. Modernizarea tehnologică și profesionalizarea administrației publice prin implementarea guvernului electronic, serviciilor on-line pentru cetățeni și business, precum și realizarea achizițiilor publice în regim on-line constituie doar câteva dintre acțiunile ce urmăresc obiectivul de digitalizare a guvernării locale. În același timp, cooperarea cu alți actori, inclusiv cu cei din străinătate contribuie activ la consolidarea activității administrației publice locale.

Bunele practici ale acestei secțiuni fac referință la:

1. Transparența și comunicarea cu societatea civilă
2. Participarea cetățenească
3. Etica publică
4. Utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale moderne
5. Cooperare

Exemple de indicatori utilizați de autoritățile publice pentru descrierea bunei lor practici:

- instrumente de informare a cetățenilor cu privire la drepturile lor și modalitatea de implicare în activitatea administrativă și procesul decizional (campanii de informare, buletine informative, pagini web etc.);

- cercetarea opiniei publice despre problemele locale de interes comun;
- cooperarea strânsă cu societatea civilă;
- mecanisme de dezvoltare a participării cetățenești;
- implicarea activă a populației în procesul decizional;
- transparența sporită a activității publice locale;
- aplicații inovatoare în guvernarea locală;
- cooperare intercomunitară și internațională.

1.1. Satul cu 12 primari

Sumar

Comuna Băhrinești mai este numită și „satul cu 12 primari”. Și aceasta pentru că în fiecare lună din cele 12 ale anului câte un locuitor al satului deține voluntar funcția de primar. Acesta merge din casă în casă și vorbește cu oamenii despre problemele și lipsurile pe care le au. Chiar dacă nu sunt aleși oficial, voluntarii consideră că marchează în felul lor mersul istoric al satului și al politicilor de conducere.

Practica este una de informare, consultare și implicare a cetățenilor în procesul decizional, fiind o premieră în administrarea publică locală din Moldova.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Băhrinești, raionul Florești*

Regiunea de Dezvoltare: *Nord*

Atestare (anul): *1547*

Numărul de locuitori: *2 500*

Primar: *Feodosia Bunescu*

Perioada de implementare a practicii:
2009 – prezent

Bugetul total: *200 lei lunar (pentru editarea Buletinului Informativ „La Noi”)*

Finanțator: *Administrația publică locală*

Actorii implicați: *Administrația publică locală, locuitorii comunității*

Beneficiari

Locuitorii comunității.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- câte 12 cetățeni fac lunar munca voluntară de primar în cele 12 sectoare ale localității, fiecare voluntar fiind responsabil de circa 60 de gospodării;
- 144 de persoane realizează anual funcția de primar de sector;
- 2 500 de locuitori ai satului sunt informați despre activitățile comunitare și cele ale administrației publice locale;

- 60 de numere ale Buletinului Informativ „La Noi” editate;
- 33 de proiecte comunitare implementate în anii 2000 – 2012;
- 14 proiecte aflate în derulare în anul 2013.

Calitative:

- delegarea funcției primarului către cetățeanul simplu;
- creșterea responsabilității cetățeanului în procesul decizional;
- promovarea inițiativelor realizate la nivel de comunitate;
- îmbunătățirea comunicării dintre administrația publică locală și cetățeni;
- consolidarea încrederii cetățenilor față de autoritățile publice locale.

Elementele inovatoare ale practicii

- Practica nu este întâlnită nici într-o altă localitate, fiind una inedită și unică.
- Locuitorii acceptă practica cu bunăvoință, aceștia conștientizând faptul că „*bobiță cu bobiță facem fetiței rochiță*”.
- Cetățenii îndeplinesc această muncă fără plată, fiindcă din această muncă rezultă rezolvarea problemelor comunității.

Lecțiile învățate

- ✓ Puterea trebuie împărtășită cu oamenii.
- ✓ Un sat de oameni trebuie condus bine.
- ✓ Oamenii se mândresc cu localitatea lor.
- ✓ Implicarea fiecăruia conduce la succesul comun.
- ✓ Succesul trebuie împărțit cu oamenii și dacă acesta e comun, e și mai dulce.

1.2. Sprijin autorităților publice locale din comunitățile țintă pentru a elabora/actualiza strategiile de dezvoltare socio-economică în manieră participativă

Sumar

Proiectul are drept scop implicarea populației în identificarea problemelor comunitare și ierarhizarea acestora pentru a elabora Strategia de dezvoltare socio-economică pe anii 2012–2016, prin organizarea focus grupurilor și a consultărilor publice. În rezultatul adoptării Strategiei, iluminatul public a fost selectat drept problemă pentru a fi soluționată. Consecințele nesoluționării acestei probleme ar fi dus la înrăutățirea condițiilor de trai ale populației, mai ales a persoanelor social vulnerabile. Astfel, a fost reabilitat iluminatul pe 9 străzi de la periferia orașului.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: orașul Călărași, raionul Călărași

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1432

Numărul de locuitori: 16 100

Primar: Nicolae Melnic

Perioada de implementare a practicii: 2012

Bugetul total: 479 821 lei

Finanțatori: PNUD – 340 000 lei;

APL – 139 821 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, agenții economici, locuitorii orașului, Întreprinderea Municipală „GCL”, compania „Electrică” S.A.

Beneficiari

Beneficiarii direcți sunt cei 1 400 de locuitori (618 femei, 542 bărbați, 350 persoane în vârstă, 250 copii) ai străzilor: G. Muzicescu, Viilor, Tineretului, G. Ureche, V. Alecsandri, M. Spătaru, M. Costin și M. Sadoveanu.

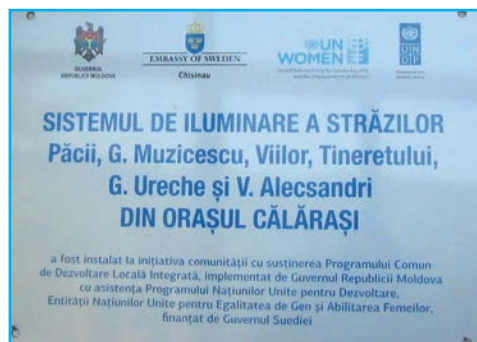
Beneficiarii indirecti ai proiectului sunt toți locuitorii orașului care circulă pe străzile de la periferie pe timp de noapte; administrația publică locală și Î.M. „GCL” care gestionează serviciul public de iluminare stradală.

Rezultatele obținute

Cantitative:

- aprobată, prin decizia Consiliului Orășenesc, Strategia de dezvoltare socio-economică pe anii 2012–2016;
- iluminate 9 străzi de la periferia orașului;
- instalate circa 109 de corpuri de luminat cu lungimea totală a cablurilor de 6964 m;

- 1 400 de locuitorii beneficiază de condiții de trai mai bune, fiind asigurați cu lumină pe străzile în care locuiesc;
- 16 000 de locuitori călătoresc în siguranță pe timp de noapte pe străzile de la periferia orașului;
- 500 de gospodării au acces la strada iluminată.

Calitative:

- micșorarea riscului de producere a accidentelor pe timp de noapte;
- reducerea cheltuielilor pentru energia electrică;
- consolidarea relației dintre administrația publică locală și cetățeni.

Elementele inovatoare ale practicii

Practica este una utilă deoarece a fost implicată populația orașului pentru identificarea necesităților, fiecare locuitor având posibilitatea de a-și exprima părerea. Colaborarea dintre administrația publică locală și cetățeni a devenit mai strânsă, fapt ce poate fi un exemplu pentru fiecare comunitate de a implica populația în proiecte.

O bună guvernare se caracterizează exclusiv prin capacitățile administrației publice locale de a mobiliza cetățenii și a crea condiții optime pentru dezvoltarea societății.

Lecțiile învățate

Orice proiect trebuie consultat cu cetățenii, iar viziunea mai multor persoane privind dezvoltarea localității conduce cu siguranță la o mai bună guvernare și rezultate mai reușite.

1.3. Crearea Centrului de Plasament Temporar al Bătrânilor

Sumar

Practica constă în reabilitarea unei foste clădiri a băii sătești în Centru de plasament al bătrânilor. În cazul acestei practici s-a propus cazarea persoanelor de vârstă a treia, repartizarea hranei de 2 ori pe zi, precum și livrarea hranei la domiciliu pentru persoanele imobilizate. Totodată, în Centru se organizează asistență psihologică și medicală a beneficiarilor, cât și activități de recreere pentru beneficiari – croșetat, vizionarea filmelor, organizarea diferitor evenimente festive. În Centru sunt

plasați 25 de bătrâni pe o perioadă de 6 luni, iar după rotație sunt identificați alți 25. Calfa e localitatea pilot din raionul Anenii Noi și din zona de securitate a Republicii Moldova care dispune de astfel de practică de succes în domeniul social.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Calfa, raionul Anenii Noi

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1711

Numărul de locuitori: 1 743

Primar: Ludmila Ceaglic

Perioada de implementare a practicii: martie 2011 – februarie 2012

Bugetul total: 1 314 180 lei

Finanțatori: PNUD – 1 518 500 lei

APL – 86 000 lei

Consiliul raional – 32 000 lei

Comunitatea – 16 000 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, grupul consultativ cetățenesc, agenții economici, biserica din localitate și mass media.

Beneficiari

366 bătrâni și 97 persoane cu dizabilități din localitățile Calfa, Calfa Nouă, Roșcani, Hârbovăț, Gura Bâcului, Speia, Teia și Grigoriopol.

Rezultate obținute

Cantitative:

- peste 25 de persoane beneficiază zilnic de asistență medicală și psiho-socială;
- 15 persoane în situație de risc primesc zilnic prânzul la domiciliu, dar și produse de primă necesitate;
- până la finele anului 2013 vor mai beneficia de serviciile Centrului încă 52 de persoane, iar 40 de persoane vor avea parte de servicii sociale la domiciliu;
- mai mult de 125 de persoane asistate de la crearea Centrului;
- angajate 9 persoane în serviciu permanent.

Calitative:

- îmbunătățirea vieții persoanelor în situație de risc;
- crearea locurilor noi de muncă;
- scăderea ratei de morbiditate și mortalitate în localitate.

Elementele inovatoare ale practicii

- A fost creat un grup consultativ cetățenesc, constituit din factori de decizie responsabili de selectarea beneficiarilor Centrului de Plasa-ment Temporar al Bătrânilor.
- A fost stabilită o cooperare strânsă cu reprezentanții Serviciului de Asistență Socială din Anenii Noi, au apărut o multitudine de parteneri implicați în acțiunile cotidiene, iar comunitatea și-a consolidat încrederea în administrația publică locală.
- Activitatea Centrului este reflectată în ziarul raional și în Buletinul local „Baștina”.
- O asemenea instituție dotată atât material, cât și uman nu are identitate, iar la crearea instituției a fost urmărit conceptul dezvoltării durabile a localității.

Lecțiile învățate

- ✓ Administrația publică din Calfa a înșușit mecanisme noi de lucru privind acordarea serviciilor de asistență socială.

- ✓ Eficiența și calitatea prestării serviciilor de asistență socială sporește în condițiile abordării complexe a problemei și implicării conștiente a comunității în soluționarea problemelor cu care se confruntă bătrânii aflați în dificultate.
- ✓ Rezultatele se obțin atunci când se formează explicit scopul, se identifică sursele, iar comunitatea este motivată să se implice.
- ✓ Lucrurile bune se fac împreună!

1.4. Implicarea comunității locale în construcția Centrului Sportiv

Sumar

Centrul sportiv este parte a complexul sportiv, care constă dintr-un centru sportiv amenajat în cadrul gimnaziului pentru elevi și adulți deopotrivă, un teren de joacă pentru elevii din gimnaziu și unul pentru copiii din grădiniță; toate serviciile acestora fiind prestate gratuit beneficiarilor. Scopul practicii constă în mobilizarea tinerilor de a dezvolta și promova un mod activ și sănătos de viață, de a îmbunătăți dialogul social și a reduce gradul de infracționalitate în localitate.

Proiectul a reușit să integreze toate categoriile de populație: copii, tineri și adulți, chiar și persoane cu dizabilități. Inițiativa din această localitate reprezintă un exemplu model în ceea ce privește buna guvernare prin implicarea cetățenilor în realizarea proiectului. De asemenea, cei din administrația locală planifică să-și extindă ideea, construind în viitor un teren de mini-fotbal.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Joltai, UTA Găgăuzia*

Atestare (ani): 1806

Numărul de locuitori: 2 296

Primar: *Ilie Coșulinski*

Perioada de implementare a practicii:
2011– 2012

Bugetul total: 184 500 lei

Finanțatori: *PNUD – 150 000 lei*

Comunitatea – 34 500 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală, instituțiile de învățământ, tinerii din localitate, comunitatea.*

Beneficiari

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt 86 de copii de vârstă preșcolară, 250 de elevi, 320 de adulți și 113 persoane în vârstă, inclusiv 9 copii și 11 tineri cu deficiențe locomotorii; în timp ce beneficiarii indirecti sunt toți locuitorii satului Joltai.

Rezultate obținute

Cantitative:

- peste 120 de persoane vizitează săptămânal Centrul sportiv;
- 86 de copii de vârstă preșcolară și 250 de elevi au acces la serviciile Centrului;
- 320 de tineri sunt implicați în activități sportive de calitate;
- 20 de persoane cu dizabilități au acces la cercurile sportive, adaptate special pentru ei;

- peste 200 de tineri și femei participă la orele de gimnastică și fitness;
- 133 de persoane în etate își fortifică sănătatea prin intermediul activităților sportive de grup.

Calitative:

- construcția și amenajarea Centrului Sportiv multifuncțional în centrul satului Joltai;
- asigurarea accesului liber a locuitorilor satului la Centrul Sportiv, indiferent de vârstă și gen;
- integrarea tinerilor cu dizabilități în activitățile comunitare;
- prevenirea migrării tineretului din sat.

Elementele inovatoare ale practicii

- Construcția Centrului Sportiv;.
- La lucrările de construcție ale Centrului au participat toate categoriile de cetățeni, cât și reprezentanții societății civile.
- Acces la servicii sportive calitative.
- Starea de spirit pozitivă ce predomină în societate este rezultatul modului activ de viață.
- Practica a contribuit la îmbunătățirea dialogului social în comunitate.

Lecțiile învățate

- ✓ Mai multe investiții, mai multe rezultate.
- ✓ Cu resurse puține pot fi obținute rezultate mari.
- ✓ Cât mai mulți cetățeni trebuie implicați în procesul de implementare a proiectului.
- ✓ Echipa de implementare a proiectului trebuie să mențină un dialog activ permanent cu finanțatorii.
- ✓ Transparența și promovarea contribuie semnificativ la durabilitatea proiectului.

1.5. Acces la educație incluzivă pentru 367 de copii de vârstă preșcolară din orașul Ungheni

Sumar

În perioada anilor 2010 – 2011 în orașul Ungheni erau implicați în procesul educațional preșcolar numai 57% din numărul total de copii de vârstă preșcolară. În consecință, 43% dintre copiii nu se pregăteau de școală, iar părinții nu aveau posibilitate să meargă la muncă. Totodată, copiii cu cerințe speciale de educație nu erau acceptați în grădinițele din oraș, aceștia fiind marginalizați și separați în grupe speciale, ne având astfel șanse egale la educație.

Pentru a răspunde nevoilor de integrare a copiilor de vârstă preșcolară în sistemul educațional comun, primăria orașului Ungheni, în parteneriat cu societatea civilă, agenții economici, cetățenii și cu suportul donatorilor a re-deschis, în decembrie 2011 grădinița „Guguță”, în care funcționaseră diverse instituții publice. Astfel, a fost atins scopul cheie al Strategiei Naționale „Educație pentru toți”, aprobată în anul 2003, ce constă în asigurarea accesului la educația de calitate pentru toți copiii, în special a copiilor cu dizabilități și a celor din familiile social vulnerabile. Acum grădinița „Guguță” are statut de prima și unica grădiniță incluzivă din Republica Moldova, unde sunt înmatriculați aproape 400 de copii.

Beneficiari

Copiii de vârstă 2 – 6 ani din localitate, părinții acestora și persoanele în căutarea unui loc stabil de muncă.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: orașul Ungheni, raionul Ungheni

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1462

Numărul de locuitori: 33 000

Primar: Alexandru Ambros

Perioada de implementare a practicii: ianuarie – decembrie 2011

Bugetul total: 4 796 640 lei

Finanțatori: APL și contribuția comunității – 458 204 lei

Fondul de Investiții Sociale din Moldova – 3 291 380 lei

Fundația Ianivo (Olanda) – 1 011 920 lei

Fundația Rosette (Olanda) – 35 136 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, părinții copiilor ce frecventează grădinița, AO „Sprijin și Speranță”, Asociația de Caritate și Asistență Socială ACASA, Fundația Ianivo (Olanda), grupul local de tineri din cadrul Fundației „Fundația Comunitară Ungheni”, agenți economici, mass media locală.

Rezultate obținute

Cantitative:

- 367 de copii frecventează grădinița, iar cei 64 copii cu cerințe speciale de educație sunt implicați în procesul educațional comun;
- 54 de persoane angajate în câmpul muncii, dintre care 36 cadre didactice și specialiști calificați: psiholog, logoped, kinetoterapeut;
- 12 foișoare pentru odihnă și joc construite;
- circa 280 părinți au posibilitate să meargă la serviciu, copilul fiind plasat la grădiniță.

Calitative:

- conștientizarea, de către părinți a faptului că copiii lor pot învăța alături de copiii cu cerințe speciale de îngrijire și educație;
- soluționarea problemei de integrare a copiilor cu cerințe speciale de educație;
- pregătirea specială a cadrelor didactice pentru a lucra individual și în mod personalizat cu fiecare copil;
- acordarea, de către comunitate, a importanței dezvoltării și educației copilului, în special a celui cu cerințe speciale;
- îmbunătățirea educației în instituțiile de învățământ preșcolar din oraș.

Elementele inovatoare ale practicii

- A fost pus accentul pe managementul schimbării în instituțiile preșcolare.
- Este prevenită separarea copiilor cu nevoi speciale de familie, plasându-i în instituții rezidențiale.
- Copiii cu nevoi speciale au acces egal ca toți copiii la servicii de educație de calitate în comunitatea în care trăiesc.
- Participarea cetățenească și dezvoltarea parteneriatelor durabile de succes la nivel local au contribuit la atingerea rezultatului scontat.
- Sunt cunoscute problemele copiilor cu nevoi speciale începând cu cea mai fragedă vârstă și apoi se trece la rezolvarea problemelor conform unor programe specializate.

- Pe lângă cadrul didactic angajat, la grădiniță activează diverși specialiști, ca psiholog, logoped sau kinetoterapeut, fapt care contribuie la recuperarea copilului mic, fără ca părinții acestora să meargă în afara comunității în care trăiesc.
- Grădinița „Guguță” deține statutul de grădiniță incluzivă, prin care se demonstrează că copiii cu probleme în dezvoltare pot și trebuie integrați alături de semenii lor.
- Pentru integrarea copiilor cu nevoi speciale de educație sunt necesare de a fi create condiții necesare.
- Practica este una utilă pentru toată comunitatea și pentru autoritățile publice locale din Republica Moldova.
- Practica demonstrează că, pentru a avea o societate sănătoasă, familiile puternice și copii sănătoși e nevoie de a investi în persoana copilului.
- Nici un copil care s-a născut într-o comunitate nu poate fi separat de familia sa având ca motiv sărăcia, dizabilitatea sau familia incompletă.
- Fiecare copil, familie sau persoană aflată în dificultate trebuie să aibă servicii sociale la nivel local și să beneficieze de aceste servicii ori de câte ori are nevoie.

Lecțiile învățate

- ✓ Este foarte importantă studierea standardelor în vigoare în ceea ce privește construcția obiectelor de menire socială.
- ✓ Construcțiile trebuie să corespundă standardelor și să fie adaptate necesităților persoanelor cu dizabilități.

- ✓ Beneficiarii serviciilor sociale trebuie implicați în planificarea serviciilor, deoarece aceștia cunosc cel mai bine cum trebuie adaptate condițiile de care au nevoie.
- ✓ În procesul derulării proiectului a fost importantă și implicarea cetățenească.
- ✓ Transparența eficientă contribuie la implicarea activă a tuturor actorilor ce participă în implementarea propriu zisă a practicii.

1.6. Construcția apeductului și a grupurilor sanitare în cadrul grădiniței din satul Ciurnai, comuna Vinogradovca

Sumar

La grădinița din satul Ciurnai au fost renovate blocurile sanitare și construit un apeduct pentru aprovizionarea cu apă a instituției. În rezultat, copiii au acum parte de condiții mai bune pentru instruire. Dacă înainte copiii erau ajutați de educatori să își spele mâinile, iar părinții și educatorii erau nevoiți să aducă apă la grădiniță, prin intermediul acestui proiect apa

e deja suficientă, iar copiii sunt cu adevărat mulțumiți de condițiile create. Astăzi, grădinița este asigurată permanent cu apă potabilă, inclusiv cantina și spălătoria acestei instituții care respectă toate normele sanitare stabilite de Centrul Național de Sănătate Publică. De asemenea, proiectul a contribuit semnificativ la reducerea riscului de îmbolnăvire în rândul copiilor și a angajaților instituției.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Vinogradovca, raionul Taraclia

Regiunea de Dezvoltare: Sud

Atestare (anul): 1964

Numărul de locuitori: 2 151

Primar: Tatiana Turcan

Perioada de implementare a practicii: aprilie – octombrie 2012

Bugetul total: 189 800 lei

Finanțatori: Fondul de Investiții Sociale – 122 000 lei
APL – 56 900 lei

Asociația părinților – 10 900 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, conducerea grădiniței, agenții economici, părinții copiilor ce frecventează grădinița, locuitorii comunei.

Beneficiari

107 copii, inclusiv 11 cu dizabilități care frecventează grădinița.

Rezultate obținute

Cantitative:

- cei 107 copii care frecventează grădinița beneficiază de condiții mai bune de studiu.

Calitative:

- construcția apeductului și a grupurilor sanitare interne în cadrul grădiniței;
- instalarea boilerului pentru asigurarea cantinei grădiniței cu apă caldă;
- condiții mai bune pentru instruire.

Elementele inovatoare ale practicii

- Cooperarea strânsă dintre actorii locali: administrația publică, cetățenii și echipa de implementare a proiectului.
- Prin intermediul unor resurse puține a fost posibilă obținerea unor rezultate remarcabile care au avut impact asupra sănătății și instruirii copiilor de vârstă preșcolară.

Lecțiile învățate

- ✓ Actorii implicați în implementarea proiectului au menținut o strânsă legătură pe toată durata proiectului.
- ✓ O bună parte din lucrări au fost refăcute pentru a produce indicatorii necesari de calitate.
- ✓ „Mai bine să realizezi bine un lucru din prima, decât de mai multe ori să-l refaci”.

Scopul dezvoltării economice locale este să edifice capacitățile unei localități de a crea un sistem de cooperare între sectorul public, privat și cel al societății civile privind creșterea bunăstării socio-economice a comunității, cu rezultate de lungă durată și cu impact pozitiv asupra vieții cetățenilor.

Bunele practici prezentate de către autoritățile publice locale la această secțiune se referă la:

1. Crearea mediului investițional avantajos și atragerea investițiilor în comunitate
2. Inițierea și dezvoltarea afacerilor locale
3. Instruirea și dezvoltarea antreprenoriatului local
4. Reducerea sărăciei în familiile social-vulnerabile
5. Crearea locurilor noi de muncă

Exemple de indicatori utilizați de autoritățile publice pentru descrierea bunei lor practici:

- inițiative de dezvoltare locală;
- dezvoltarea afacerilor locale și atragerea investițiilor;
- abordări inovatoare în lansarea afacerilor noi;
- dezvoltarea turismului rural;
- modele de succes privind dezvoltarea regională;
- constituirea Parteneriatelor Publice – Private;
- cooperarea intercomunitară performantă;
- cooperarea transfrontalieră eficientă;
- diminuarea ratei șomajului;
- integrarea în câmpul muncii a categoriilor defavorizate, inclusiv a tinerilor specialiști.

2.1. Condiții sociale demne – baza unei economii prospere

Sumar

Începând cu luna iulie 2012, amatorii de fotbal din Budești au condiții mai bune de a juca și dezvoltă și mai mult acest tip de sport datorită zonei moderne de agrement create la inițiativa tinerilor. Tot aici se antrenează echipele de volei, de luptă tradițională și chiar de rugby. Pentru confortul deplin al locuitorilor a fost amenajat teritoriul adiacent terenului de mini-fotbal: au fost instalate 20 de bănci, creată o parcare și efectuate lucrări de iluminare, iar pentru petrecerea evenimentelor festive în aer liber a fost

construită și o scenă estivală. Crearea zonei de agrement a fost determinată de schimbarea pe care și-au dorit-o cetățenii, cât și de prioritatea pe care au acordat-o acestia modului sănătos de viață.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Budești, municipiul Chișinău

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1455

Numărul de locuitori: 5 225

Primar: Nina Costiuc

Perioada de implementare a practicii:

septembrie 2011 – septembrie 2012

Bugetul total: 1 257 463 lei

Finanțatori: APL – 720 000 lei

Consiliul raional – 703 000 lei

Federația Moldovenească de Fotbal – 197 463 lei

Actori implicați: Administrația publică locală, Federația Moldovenească de Fotbal, Primăria municipiului Chișinău, Întreprinderea Municipală „Asociația de gospodărire a spațiilor verzi”, Direcția generală Transport Public și Căi de Comunicații, tineri voluntari din localitate, conducerea Centrului pentru Copii și Tineret „UDO JURGENS”, administrația Liceului Teoretic Budești, agenții economici din localitate, mass media locală și națională.

Esența practicii constă în posibilitatea de a oferi cetățenilor un spațiu de agrement confortabil, bine amenajat, pentru petrecerea timpului în aer liber și organizarea diferitor evenimente cultural-sportive. În rezultatul implementării proiectului, un spațiu puțin accesibil și neamenajat, dar amplasat reușit în centrul localității a reușit să devină o locație atractivă pentru locuitori, în special pentru copii și tineri.

Datorită acestei practici, s-a îmbunătățit enorm participarea cetățenească și participarea tinerilor la viața comunității. De asemenea, a fost redus numărul de potențiale infracțiuni mulțumită camerelor de luat vederi instalate în perimetrul zonei de agrement. Astfel, administrațiile de nivelul I și II au dat dovadă de utilizarea eficientă a patrimoniului public local, care poate deveni o locație atractivă și utilă pentru localitate

Beneficiari

1500 copii și tineri, 2500 adulți.

Rezultate obținute

Cantitative:

- instalate 20 de bănci de odihnă;
- instalate 4 camere de luat vederi;
- 3 echipe de fotbal, 2 grupe de luptă tradițională și o echipă de rugby se antrenează pe terenul de mini-fotbal;
- peste 95 de persoane se antrenează pe terenul de mini –fotbal în cadrul echipelor sportive;
- zona de agrement este zilnic vizitată de peste 50–70 elevi și tineri.

Calitative:

- construirea și amenajarea unui spațiu de agrement ce constă din teren de mini-fotbal cu tribune, scenă cu teren adiacent asfaltat cu bănci, teren de joacă, unde pot fi asigurate condiții pentru odihna și participarea cetățenilor în viața culturală, sportivă și obștească a localității;
- iluminarea spațiului de agrement;
- crearea condițiilor mai bune pentru a practica, dezvolta și promova fotbalul și alte tipuri de sport (volei, luptă tradițională, rugby);
- crearea condițiilor favorabile pentru promovarea unui mod sănătos de viață în rândul tinerilor;
- obținerea premiilor și a trofeelor de către echipele sportive;
- reducerea numărului de potențiale infracțiuni;
- utilizarea eficientă a patrimoniului public local de către administrația publică locală;

- consolidarea vieții comunitare;
- îmbunătățirea participării civice.

Elementele inovatoare ale practicii

- A fost consolidat dialogul dintre administrațiile de nivelul I și II.
- Susținerea Federației Moldovenești de Fotbal a constituit un imbold de a căuta surse financiare pentru realizarea obiectivelor propuse.
- Tinerii care au fost inițiatorii proiectului cunosc prețul muncii depuse, deoarece au fost martorii schimbărilor produse.
- Proiectul a avut drept rezultat cultivarea modului sănătos de viață, respectul față de frumos și ridicarea responsabilității de a menține rezultatele produse în cadrul practicii.
- Practica a oferit posibilitatea tinerilor de a se dezvolta multilateral și a-și organiza activ timpul liber.

Lecțiile învățate

- ✓ Eforturile unite contribuie la atingerea succesului.
- ✓ Dacă sunt susținuți, tinerii pot rezolva probleme mari.
- ✓ Partenerii proiectului trebuie să fie informați permanent despre evoluția activităților.
- ✓ Transparența și informarea atrag surse financiare și umane.
- ✓ Implicarea tinerilor în implementarea proiectului ridică responsabilitatea față de menținerea mediului înconjurător.

2.2. Aprovizionarea cu apă a satului Cetireni

Sumar

Una dintre multiplele probleme cu care se confruntă locuitorii satului Cetireni o reprezintă lipsa sistemelor de alimentare cu apă potabilă. Pentru a soluționa această problemă, a fost elaborat proiectul tehnic și depus în anul 2011, la Fondul Ecologic Național.

Peste 2 000 de locuitori, instituțiile publice, cele de învățământ, cât și agenții economici din sat beneficiază de apă

potabilă datorită unui apeduct de 20 de km construit în sat. Locuitorii achită 8 lei pentru fiecare cub de apă, în timp ce agenții economici achită un tarif de 10 lei.

Totodată, în satul Cetireni, alături de satele Mănoilești, Florițoaia Veche, Unțești și Alexeevca, a început a fi construit, începând cu 16 mai 2013, un sistem de aprovizionare cu apă potabilă, parte a proiectului „12 mii de cetățeni aprovizionați cu apă potabilă în 12 localități”.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Cetireni, raionul Ungheni*

Regiunea de Dezvoltare: *Centru*

Atestare (anul): *1480*

Numărul de locuitori: *2 400*

Primar: *Ana Dicusar*

Perioada de implementare a practicii:

15 aprilie 2011 – 20 martie 2013

Bugetul total: *5 700 000 lei*

Finanțatori: *Fondul Ecologic Național – 4 484 000 lei*

Comunitatea – 300 000 lei

Consiliul raional – 280 000 lei

Consiliul local – 126 000 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală,*

Consiliul raional Ungheni și locuitorii satului.

Beneficiari

Locuitorii satului, instituțiile publice și agenții economici.

Rezultate obținute

Cantitative:

- peste 2 010 de locuitori ai satului, instituțiile publice și agenții economici din sat beneficiază de apă potabilă. Pentru fiecare cub de apă, locuitorii achită lunar tariful de 8 lei, în timp ce agenții economici achită lunar 10 lei;
- un apeduct de 20 de km construit.

Calitative:

- îmbunătățirea calității vieții;
- dezvoltarea și buna derulare a afacerilor locale;

- reducerea incidenței bolilor infecțioase în rândul locuitorilor satului;
- acumularea, de către administrația publică locală a *experienței în ceea ce privește scrierea și implementarea proiectelor, cât și colaborarea cu alte localități și cu potențialii donatori.*

Elementele inovatoare ale practicii

Datorită acestui important proiect implementat în localitate, administrația locală a reușit să creeze condiții optime pentru funcționarea tuturor agenților economici, a instituțiilor de învățământ, îmbunătățindu-se, de asemenea, condițiile de trai ale cetățenilor.

Lecțiile învățate

Este foarte important ca consilierii locali să susțină cu adevărat proiectele prioritare. Atunci când primarul, consiliul local și majoritatea locuitorilor doresc să atingă un anumit scop, acest lucru poate fi realizat.

Dialogul dintre administrația publică locală, societatea civilă și mediul de afaceri este la fel, foarte important.

2.3. Construcția sistemului de apeduct

Sumar

O stare mai bună a sănătății, locuri noi de muncă și o agricultură mai prosperă sunt doar câteva din rezultatele sistemului de apeduct construit în satul Chirileni, raionul Ungheni. Aici au fost instalați 17 km de apeduct și construite 40 fântâni. În rezultat, au fost conectate la apeduct 400 de gospodării, instituțiile de învățământ, unitățile comerciale și cei 11 agenți economici din agricultură. Serviciul public este gestionat de Î.M „Servicii-Prim Chirileni”, iar pentru un cub de apă potabilă, locuitorii achită un tarif de 10 lei.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Chirileni, raionul Ungheni*

Regiunea de Dezvoltare: *Centru*

Atestare (anul): *1598*

Numărul de locuitori: *2 166*

Primar: *Iurie Stoica*

Perioada de implementare a practicii:

4 aprilie 2011 – 1 septembrie 2012

Bugetul total: *2 151 800 lei*

Finanțatori: *Ministerul Mediului – 1 131 000 lei*

Comunitatea – 509 000 lei

APL – 411 800 lei

Consiliul raional Ungheni - 100 000 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală, Ministerul Mediului, Consiliul raional Ungheni, Întreprinderea Municipală „Serviceprim Chirileni”, comunitatea.*

Beneficiari

Comunitatea, instituțiile publice și unitățile comerciale.

Rezultate obținute

Cantitative:

- conectate la apeduct - 400 gospodării; gimnaziul, unde învață 200 elevi; grădinița, frecventată de 67 copii; 10 instituții comerciale; Oficiul Medicilor de Familie - 6 angajați, 11 agenți economici din agricultură;
- pentru un cub de apă potabilă, locuitorii achită un tarif lunar de 10 lei;
- instalate 17 km de apeduct.

Calitative:

- îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor;
- crearea locurilor noi de muncă;
- eficientizarea activității agenților economici din agricultură.

Elementele inovatoare ale practicii

Apa este izvorul vieții: dacă omul nu poate trăi fără hrană 100 de zile, atunci fără apă nu poate trăi nici o zi.

Lecțiile învățate

Insistență, experiență, satisfacție morală și mobilizarea comunității.

2.4. „O mână întinsă copiilor”

Sumar

Lipsa instituțiilor de învățământ din localitate i-a determinat pe copiii din comuna Cotul Morii să frecventeze instituțiile din satele vecine și să dispună de mai puțin timp pentru a se odihni. Din acest motiv, copiii aveau nevoie, în localitatea unde trăiesc de un centru unde să se recreeze, să socializeze și să-și petreacă activ timpul, chiar

și în perioada vacanței. Astfel, la 1 iunie 2012, cu susținerea financiară a Programului Națiunilor Unite, a fost deschis Centrul „O mână întinsă copiilor”. Astăzi Centrul oferă o serie de activități, printre care concursuri sportive, dezbateri, cercuri de interes (cercul folcloric, dramatic, artă culinară, croșetat), cursuri la calculator etc.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Cotul Morii, raionul Hâncești
Regiunea de Dezvoltare: Centru
Atestare (anul): 1621
Numărul de locuitori: 2 620
Primar: Lucica Gustiuc
Perioada de implementare a practicii: iunie 2012
Bugetul total: 170 000 lei
Finanțator: Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
Actorii implicați: Administrația publică locală, PNUD, comunitatea.

Beneficiari

294 de elevi, inclusiv copii cu dizabilități.

Rezultate obținute

Cantitative:

- procurate calculatoare în sumă de 41 505 lei, mobile în sumă de 35 000 lei, proiector de 7 320 lei, cameră video – 2 999 lei; aparat de fotografiat de 1 750 lei, mașină de cusut în sumă de 1 800 lei, costume naționale în sumă de 15 000 lei și aragaz de 1 990 lei;
- construit un teren de joacă de 48 000 lei;
- peste 190 de elevi frecventează regulat cercurile desfășurate în cadrul Centrului;
- 6 copii cu dizabilități beneficiază de serviciile Centrului;
- peste 80 de copii de vârstă preșcolară frecventează cercurile de interes desfășurate în cadrul Centrului;
- zilnic, Centrul este frecventat de aproape 25 de copii și elevi;
- desfășurate 5 cercuri de interes.

Calitative:

- copiii au unde să-și petreacă timpul liber;
- o diversitate de activități oferite de Centru, printre care concursuri sportive, dezbateri, cercuri de interes (cercul folcloric, dramatic, artă culinară, croșetat), cursuri la calculator etc.
- copiii merg cu mare plăcere la Centru pentru a-și pregăti temele pentru acasă, pentru a participa la diferite activități extrașcolare și a-și dezvolta capacitățile intelectuale.

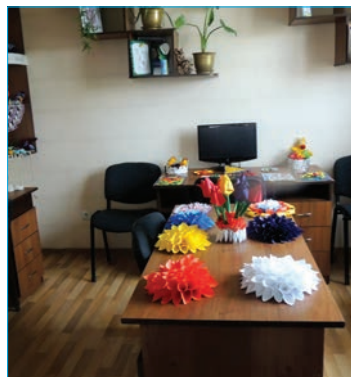

Elementele inovatoare ale practicii

Copiii apar ca niște minuni, aducând cu ei dragoste, afecțiune și bucurie. Prin activitatea zilnică, administrația locală a încercat să aducă zâmbete pe fața copiilor, să le aducă părinții acasă și să le fie alături. Problemele cu care se confruntă copiii din localitate a determinat necesitatea implementării proiectului, ce constă în deschiderea unui centru comunitar unde copiii să-și petreacă timpul liber și să-și pregătească temele pentru acasă.

Lecțiile învățate

- ✓ Prezența centrului comunitar a îmbunătățit imaginea comunității și a creat posibilitatea ca donatorii să susțină activitățile planificate în cadrul Centrului, cât și alte proiecte sociale lansate în comunitate.
- ✓ Proiectul a contribuit esențial la rezolvarea următoarelor probleme, stringente pentru comunitățile rurale: incluziunea copiilor cu dizabilități în procesul instructiv – educativ, implicarea copiilor în promovarea unui mod sănătos de viață, precum și responsabilitatea cetățenilor față de comunitatea în care trăiesc.

2.5. Inaugurarea incubatorului de afaceri din comuna Larga – un factor important în activitățile privind măsurile active de ocupare a tineretului din regiune

Sumar

Incubatorul de afaceri din comuna Larga reprezintă un proiect durabil ce contribuie la crearea de oportunități de angajare a tinerilor. Obiectivul general al inițiativei constă în dezvoltarea afacerilor non-agricole în rândul tinerilor din 8 localități din raionul Briceni. Printre obiectivele specifice ale proiectului se numără îmbunătățirea performanțelor manageriale; crearea

unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării IMM-urilor din raionul Briceni, precum și facilitarea accesului acestor întreprinderi la sursele de finanțare.

Actualmente, incubatorul de afaceri are un sediu de 1 400 de metri pătrați și include 7 firme rezidente. Un rezident stă trei ani: în primul an acesta achită 10% din arendă, al doilea an 40% și al treilea 80%.

Instituția publică „Incubatorul de Afaceri Larga” (IP „I.A. Larga”), inaugurată la 3 octombrie 2013 este primul incubator de afaceri din mediul rural și urmărește să ofere consultanță și instruire antreprenorială pentru circa 20 de mii de agenți economici din regiune. Odată cu deschiderea sa, incubatorul de afaceri va deveni un edificiu cu un program de susținere, care oferă micilor afaceri create de tineri posibilitatea de dezvoltare prin acordarea de asistență tehnică, administrativă și consultativă profesională în domeniul afacerilor, organizându-se, în acest sens, training-uri în domeniul antreprenoriatului și al gestionării afacerilor.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *comuna Larga, raionul Briceni*

Regiunea de Dezvoltare: *Nord*

Atestare (anul): *1429*

Numărul de locuitori: *5 080*

Primar: *Radu Urechean*

Perioada de implementare a practicii: *anul 2012*

Bugetul total: *4 846 000 lei*

Finanțatori: *Fondul Național pentru Dezvoltare Regională – 2 570 390 lei*

Administrația publică locală – 2 275 610 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală, Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, agenții economici din raionul Briceni.*

Beneficiari

Tinerii antreprenori din raionul Briceni.

Rezultate obținute

Cantitative:

- 7 întreprinderi incubate;
- 6 oficii pregătite pentru desfășurarea afacerilor;
- 2 persoane angajate în cadrul Incubatorului;
- un voluntar din partea Corpului Păcii care activează în cadrul Incubatorului;
- 100 tineri instruiți;
- incubatorul dispune de mobilier, sistem de încălzire, echipament tehnic, printre care 20 de calculatoare, o sală modernă de festivități și alte câteva pentru desfășurarea viitoarelor afaceri locale.

Calitative:

- crearea oportunităților de angajare a tinerilor;
- inițierea afacerilor locale;
- îmbunătățirea performanțelor manageriale;
- crearea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării IMM-urilor din raionul Briceni;
- facilitarea accesului întreprinderilor la sursele de finanțare.

Elementele inovatoare ale practicii

- Incubatorul de afaceri reprezintă o instituție ce oferă antreprenorilor idei și planuri de afaceri viabile, cât și șansa de a le realiza într-un mediu potrivit.
- Firmele rezidente beneficiază de oficii la preț accesibil, consultanță și instruire antreprenorială, suport consultativ la achiziționarea echipamentului, costuri de administrare reduse, precum și alte facilități.
- Dezvoltarea afacerilor în mediul rural, reducerea șomajului în rândul tinerilor, cât și crearea de noi produse și servicii.

Lecțiile învățate

Forța de muncă asigură viitorul acestei țări și doar dacă sunt create condiții pentru dezvoltarea afacerilor, populația va înceta să mai plece peste hotare în căutarea locurilor de muncă. Investiția în forța de muncă contribuie la crearea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării economiei naționale.

2.6. Deschiderea unui centru social pentru bătrâni, cât și a unei cantine sociale pentru păturile social vulnerabile

Sumar

Din cauza faptului că o mare parte din bătrâni sunt singuri și lăsați fără supraveghere, în satul Rădulenii Vechi a apărut necesitatea de a deschide un centru destinat acestei categorii de populație. Astfel, în anul 2011, în sat a fost inaugurat un centru social pentru

persoanele în vârstă, cât și o cantină pentru categoriile social-vulnerabile ale populației. Zilnic, beneficiarii centrului social participă la diverse mese rotunde, concursuri și evenimente culturale. În rezultatul implementării acestei practici, s-au îmbunătățit condițiile de trai ale persoanelor în vârstă, iar 15 de persoane aflate în situație de risc, care sunt înlocuite periodic cu altele după principiul rotației, au parte de alimentație sănătoasă la domiciliu. Alți aproape 40 de bătrâni sunt beneficiari permanenți ai cantinei sociale. Ulterior, se intenționează creșterea acestui număr până la 70 – 80 persoane. Bătrânii vin la cantină și la Centru ca să se întâlnească, să comunice, să participe la diferite activități sau să stea la șezătoare, aceștia devenind astfel, mai comunicabili și mai plini de viață.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Rădulenii Vechi, raionul Florești*
Regiunea de Dezvoltare: *Nord*
Atestare (anul): *1772*
Numărul de locuitori: *1 536*
Primar: *Margareta Lepădatu*
Perioada de implementare a practicii: *ianuarie – iulie 2011*
Bugetul total: *161 000 lei*
Finanțatori: *Fundația umanitară „Concordia” – 100 000 lei*
APL – 54 000 lei
Comunitatea – 7 000 lei
Actorii implicați: *Administrația publică locală, fundația umanitară „Concordia”, comunitatea.*

Beneficiari

Persoanele din localitate aflate în situație de risc.

Rezultate obținute

Cantitative:

- 35 de bătrâni sunt beneficiari permanenți ai cantinei sociale;
- 15 persoane în situație de risc primesc zilnic prânzul cald la domiciliu;
- 4 persoane angajate în cadrul Centrului;
- Începând cu anul 2011, de serviciile cantinei sociale au beneficiat mai mult de o mie de persoane.

Calitative:

- zilnic, beneficiarii Centrului social participă la diverse mese rotunde, concursuri și evenimente culturale;
- bătrânii care frecventează cantina socială au devenit mai plini de viață, mai comunicativi și mai deschiși;
- îmbunătățirea nivelului de viață al persoanelor în etate și a celor în situație de risc.

Elementele inovatoare ale practicii

Un colectiv unit și metode unice de soluționare a problemelor cu care se confruntă persoanele în etate.

Lecțiile învățate

- ✓ Unirea, colaborarea membrilor comunității pentru a obține succese în dezvoltarea socială.
- ✓ Mobilizarea membrilor comunității pentru a participa la diferite acțiuni cu scopul de a-i face mai înțelegători și mai săritori la nevoie.
- ✓ Grija față de persoanele în etate trebuie să fie una din prioritățile fiecărui locuitor.

Eficiența și securitatea energetică au un impact direct asupra creșterii economice și reducerii sărăciei. Eficiența energetică reprezintă un ansamblu de măsuri, implementarea cărora permit optimizarea relației dintre cantitatea de energie consumată și serviciile obținute. Aceasta se referă la multe modalități prin care putem obține același beneficiu (lumină, încălzire, mișcare etc.) folosind mai puțină energie. Pentru că economisirea energiei înseamnă și economisirea banilor, eficiența energetică este foarte profitabilă. Reducerea consumului de resurse energetice reduce dependența de importul acestora, ceea ce asigură o creștere a gradului de securitate energetică a statului – o preocupare primordială a Republicii Moldova.

Bunele practici ce privesc această secțiune fac referință la:

1. Inițierea și implementarea proiectelor durabile de eficiență energetică
2. Utilizarea eficientă a surselor regenerabile de energie (energia eoliană, solară, a apei, geotermică, de biomasă, etc.)
3. Reducerea cheltuielilor pentru întreținerea instituțiilor publice
4. Iluminat public performant

Exemple de indicatori utilizați de autoritățile publice pentru descrierea unei lor practici:

- abordări inovative ale problemelor care țin de eficiență energetică;
- utilizarea eficientă a tehnologiilor privind conservarea energiei;
- organizarea unor campanii de informare privind eficiența energetică;
- implicarea comunității în utilizarea domestică a resurselor alternative de energie;
- colectarea și prelucrarea rezonabilă a deșeurilor;
- lansarea afacerilor privind producerea de brichete, peleți sau alte produse din biomasă.

Lansarea industriei de producere a energiei din surse alternative este unul din evenimentele economice pozitive ale anului 2012. Această industrie nu doar a fost lansată, dar pare să se extindă și există toate șansele de atingere a obiectivelor Strategiei Energetice privind producerea, către anul 2020, a energiei din surse alternative până la 20% din consum.

3.1. Modernizarea gimnaziului prin implementarea conceptelor de eficientizare a energiei la nivel local

Sumar

În satul Antonești a fost montată o centrală termică care funcționează în bază de biomasă locală și a fost schimbat tot sistemul de încălzire. Totodată, au fost instalate ferestre și uși de termopan. De noile condiții instalate la instituția de învățământ beneficiază cei aproape 130 de elevi din localitățile Antonești și Leca, precum și cadrul didactic și cel auxiliar care activează în cadrul gimnaziului. În prezent, sunt încălziți 2 000 metri pătrați. Proiectul de modernizare a gimnaziului prin implementarea conceptelor de eficientizare a energiei la nivel local a fost implementat în perioada iunie 2011 – noiembrie 2012, având un buget total de 1 580 000 lei. Necesitatea proiectului a fost determinată de deconectările în masă a curentului electric, efectuate pe parcursul anului 1997, când se încălzeau doar sălile de clasă, în timp ce celelalte locații din gimnaziu erau supranumite „frigidere”. Datorită proiectului, a fost redus riscul de îmbolnăvire a elevilor în perioada rece a anului, s-a micșorat numărul de absențe, iar calitatea orelor s-a îmbunătățit considerabil, proiectul înscriindu-se perfect în domeniul eficientizării energiei și utilizării energiei regenerabile la nivel de comunitate.

CARTE DE VIZITĂ

Localitate: *satul Antonești, raionul Cantemir*

Regiunea de Dezvoltare: *Sud*

Atestare: *1868*

Numărul de locuitori: *1 700*

Primar: *Maria Nemțanu*

Perioada de implementare a practicii:

ianuarie 2011 – decembrie 2012

Bugetul total: *1 580 000 lei*

Finanțatori: *Proiectul european „Energie și Biomasă” – 1 000 000 lei*

Guvernul Republicii Moldova – 400 000 lei

Consiliul raional – 100 000 lei

APL – 10 000 lei

Asociația părinților – 10 000 lei

Actorii implicați: *Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Guvernul Republicii Moldova, administrația publică locală, conducerea gimnaziului „Liubomir Chiriac”, cadrul didactic al instituției, întreprinderea „Doina Ioana”, comunitatea.*

Directorul gimnaziului: *Vlad Caramalac*

Beneficiari

Elevii din gimnaziu, cadrul didactic și personalul tehnic care activează în instituție.

Rezultate obținute

Cantitative:

- încălziți 2 000 metri pătrați;
- cei aproape 130 de elevi ai gimnaziului au parte de condiții mai bune de instruire.

Calitative:

- reducerea riscului de îmbolnăvire a elevilor în perioada rece a anului;
- micșorarea numărului de absențe;
- îmbunătățirea calității orelor;
- utilizarea eficientă a resursele locale pentru încălzire.

Elementele inovatoare ale practicii

- Utilizarea rațională a resurselor locale de biomasă.
- Cenușa care rămâne după arderea paielor este utilizată de agenții economici care au ca activitate grădinaritul.

Lecțiile învățate

- ✓ Dacă dorești mult un anumit lucru, acesta se realizează.
- ✓ Solidaritatea locuitorilor dornici de rezolvarea problemelor comunității.

3.2. Instalarea colectoarelor de energie solară la grădinița „Prichindel”

Sumar

Proiectul prevede îmbunătățirea condițiilor igienice și de studiu prin utilizarea energiei solare în cadrul grădiniței „Prichindel”. Proiectul, inițiat în vara anului 2011, are drept scop îmbunătățirea condițiilor igienice și de studiu prin utilizarea energiei solare pentru încălzirea apei menajare, precum și diminuarea consumului de energie electrică. Energia este captată prin intermediul a 3 secții conectate la un boiler cu capacitatea de 500 litri. Anterior, la grădiniță se ducea lipsă de apă caldă menajeră, iar încălzirea apei la reșoul electric întârzia timpul de preparare a bucatelor pentru copii și realizarea altor activități.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Bușila, raionul Ungheni*

Regiunea de Dezvoltare: *Centru*

Atestare (anul): *1428*

Numărul de locuitori: *2 126*

Primar: *Valeriu Todirica*

Perioada de implementare a practicii:

1 iunie 2011 – 31 decembrie 2012

Bugetul total: *129 000 lei*

Finanțatori: *Fondul de Investiții Sociale din Moldova – 109 000 lei*

APL – 15 000 lei

Comunitatea – 5 000 lei

Actorii implicați: *Administrația publică*

locală, AO „Speranța”, administrația grădiniței „Prichindel”, părinții copiilor ce frecventează grădinița, ziarul local „Unghiul”.

Beneficiari

100 copii și 20 de angajați.

Rezultate obținute

Cantitative:

- energia este captată prin intermediul a 3 secții conectate la un boiler cu capacitatea de 500 litri;
- 100 de copii și 20 de angajați beneficiază de condiții bune de activitate.

Calitative:

- diminuarea consumului de energie electrică cu aproximativ 10 mii de lei anual;
- reducerea dependenței de sursele energetice obișnuite.

Elementele inovatoare ale practicii

- Utilizarea energiei solare gratuite în detrimentul energiei electrice, prețul căreia este în permanentă creștere.
- Pentru obținerea succesului nu este necesară doar atragerea investițiilor, dar și canalizarea efortului tuturor actorilor comunitari și asigurarea transparenței cheltuielilor.

Lecțiile învățate

Doar împreună: administrația publică locală, ONG-urile locale, voluntarii, părinții, agenții economici etc., unindu-și eforturile, pot fi realizate multe.

3.3. Întreprinderea măsurilor de eficientizare a energiei consumate de instituțiile bugetare, economisirea finanțelor publice prin renovarea aspectului gimnaziului din comuna Javgur

Sumar

În anul 2010, în cadrul gimnaziului și a grădiniței din comuna Javgur au fost schimbate ușile și ferestrele care aveau o vechime de peste 40 de ani. Acțiunea a avut scopul de a conserva energia termică, dar din păcate acest lucru nu a fost posibil, deoarece ușile și ferestrele erau uzate și vechi. Din acest motiv, în lunile de iarnă se pierdeau până la 30% din cheltuieli pentru energia termică, nivelul de frecventare la ore a scăzut cu aproape 20 %, iar o mare parte din elevi suferea de boli respiratorii.

Pentru a îmbunătăți situația și a micșora cheltuielile în perioada rece a anului, primăria comunei, împreună cu administrația gimnaziului și a grădiniței din localitate au decis să utilizeze, într-o manieră inedită energia alternativă. Astfel, au fost schimbate ușile și ferestrele blocurilor de învățământ iar rețeaua de încălzire a sălilor de clasă este alimentată acum cu surse de biomasă. Drept rezultat, copii și elevi au parte de condiții îmbunătățite de studiu, iar cheltuielile pentru energia termică au fost reduse cu 50% din valoarea lor obișnuită.

Beneficiari

182 elevi din gimnaziu, 50 copii din grădiniță, cât și 46 de angajați ai instituțiilor.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *comuna Javgur, raionul Cimișlia*

Regiunea de Dezvoltare: *Sud*

Atestare (anul): *1670*

Numărul de locuitori: *2 232*

Primar: *Gheorghe Vacarciuc*

Perioada de implementare a practicii: *2011 – 2012*

Bugetul total: *2 435 000 lei*

Finanțatori: *PNUD – 951 000 lei*

Guvernul Republicii Moldova – 650 000 lei

APL – 582 000 lei

Consiliul raional – 207 000 lei

FISM – 45 000 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală, Consiliul raional, administrația instituțiilor de învățământ, părinții elevilor, ONG „Asociația Părinților Pedagogilor și Educatorilor”, agenții economici, comunitatea.*

Rezultate obținute

Cantitative:

- 100% din tâmplăria gimnaziului și grădiniței a fost schimbată;
- renovată fațada la toate trei blocuri ale instituției;
- construită o cazangerie bazată pe surse energetice din biomasă cu o capacitate de 320 cwt;
- gimnaziul și grădinița beneficiază de posibilitatea de a economisi până la 40-55% din sursele bugetare pentru încălzirea clădirilor pe timpul rece al anului.

Calitative:

- repararea blocurilor sanitare;
- îmbunătățirea condițiilor de studiu pentru copii și elevi.

Elementele inovatoare ale practicii

- Practica realizării acestui proiect este relevantă din punct de vedere a părții organizaționale, a implicării actorilor comunitari, a sectorului neguvernamental, a factorilor locali de decizie, precum și a agenților economici.
- Parteneriatul local aduce rezultate bune în soluționarea problemelor comunitare.

Lecțiile învățate

- ✓ Prin intermediul focus-grupurilor și a consultărilor publice cu cetățenii, problemele locale pot fi identificate mai ușor.
- ✓ Parteneriatele comunitare au un rol semnificativ în implementarea proiectelor.
- ✓ Femeile au un rol important în procesul decizional.
- ✓ Lucrul în echipă este mai eficient.
- ✓ Este necesar de a anticipa posibilele riscuri și eșecuri.
- ✓ De a lua în calcul indiferența anumitor actori față de problemele comunitare.
- ✓ De a lua în considerare impactul crizei economice asupra implementării proiectului.

3.4. Schimbarea iluminării interioare la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir”

Sumar

În liceul „Dimitrie Cantemir” a fost renovată iluminarea interioară, fiind instalate 156 corpuri de iluminat cu lămpi economice de tip LED. De asemenea, aici au mai fost schimbate ferestrele și efectuată izolarea termică a blocului de studii. De noile condiții beneficiază în prezent circa 300 de persoane. Drept rezultat, clasele instituției au devenit mai luminoase, iar liceul suportă cu mult mai puține cheltuieli.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: orașul *Sângerei*, raionul *Sângerei*

Regiunea de Dezvoltare: Nord

Atestare (anul): 1586

Numărul de locuitori: 12 665

Primar: *Vasile Doga*

Perioada de implementare a practicii:
decembrie 2012

Bugetul total: 298 000 lei

Finanțator: Ministerul Economiei al R. Moldova

Actorii implicați: Administrația publică locală, Fondul de Eficiență Energetică, Ministerul Economiei al Republicii Moldova, conducerea Liceului Teoretic „Dimitrie Cantemir”.

Beneficiari

300 persoane, dintre care 260 elevi.

Rezultate obținute

Cantitative:

- instalate 156 corpuri de iluminat cu lămpi economice de tip LED;
- 260 de elevi beneficiază de condiții mai bune de studiu;
- economisirea energiei electrice în medie cu 30%.

Calitative:

- renovarea iluminării interioare a liceului;
- reducerea cheltuielilor necesare pentru utilizarea energiei electrice;
- clasele instituției au devenit mai luminoase.

Elementele inovatoare ale practicii

Un proiect de acest tip a fost implementat pentru prima oară în localitate. Experiența poate fi utilă pentru a lucra în continuare cu proiectele investiționale.

Lecțiile învățate

Au fost învățate metode noi de soluționare a problemelor din localitate.

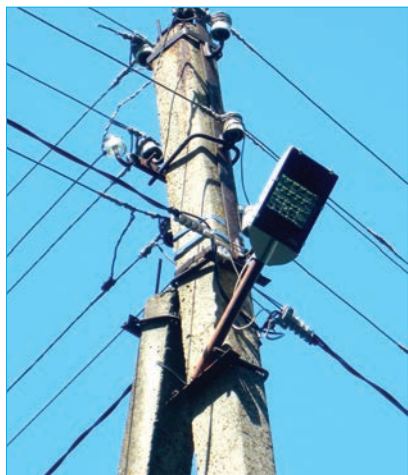
3.5. Iluminare stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche, raionul Soroca

Sumar

Sistemul modern și econom de iluminare stradală pentru cele 6 localități ale comunei Tătărauca a fost creat cu sprijinul financiar al proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”, gestionat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) prin intermediul Agenției de

Dezvoltare Regională Nord. Sistemul a fost oficial inaugurat în ianuarie 2013.

În rezultatul implementării proiectului au fost instalate 350 corpuri de iluminat bazate pe tehnologiile LED fiind dirijate prin intermediul a 13 dispozitive de evidență a energiei electrice. Lungimea rețelilor de iluminare stradală construite este de cca 20 de kilometri. Instalațiile de iluminare stradală sunt amplasate pe străzile principale și în perimetrul instituțiilor publice, iar utilizarea acestor instalații duce la diminuarea de două ori a costurilor de consum a energiei electrice, economiile anuale fiind estimate la 117 000 lei. Pentru a

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Tătărauca Veche, raionul Soroca

Regiunea de Dezvoltare: Nord

Atestare (anul): 1646

Numărul de locuitori: 2 203

Primar: Liviu Raischi

Perioada de implementare a practicii: 2011 – 2012

Bugetul total: 4 700 000 lei

Finanțatori: Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)

Actorii implicați: Administrația publică locală, GIZ, Agenția de Dezvoltare Nord, Întreprinderea Municipală „Tătărauca Service”, comunitatea.

crește nivelul de informare al populației despre acest serviciu, în perioada octombrie-noiembrie 2012 a fost desfășurată o campanie de informare cu genericul „Puterea luminii readuce satul la viață”. Astfel, în comuna Tătărauca Veche au fost instalate 16 panouri informative. Totodată, au fost distribuite 500 de pliante și organizate 6 audieri publice. Serviciul de iluminare stradală este gestionat de către întreprinderea municipală „Tătărauca Service”, creată în 2012. Pentru serviciul de iluminat stradal, fiecare gospodărie achită lunar un tarif de 10 lei.

Beneficiari

Locuitorii comunei Tătăra-
uca Veche – 2 200 persoane;
instituțiile publice și oaspeții lo-
calității.

Rezultate obținute

Cantitative:

- 2 000 persoane informate;
- 350 corpuri de iluminare stradală instalate;
- 60 persoane instruite;
- 20 km de drum iluminat;
- 13 dispozitive de evidență a energiei electrice amplasate;
- economii estimate la 117 000 lei anual;
- fiecare gospodărie din localitate achită lunar tariful de 10 lei pentru servi-
ciul de iluminare stradală;
- 4 locuri noi de muncă create.

Calitative:

- instalarea unui sistem ecologic de iluminat public;
- asigurarea iluminatului public pe raza comunei;
- instalațiile de iluminare stradală sunt amplasate pe străzile principale și
în perimetrul instituțiilor publice;
- crearea Î.M. „Tătărauca-Service”, responsabilă de gestionarea serviciului;
- prevenirea și scăderea ratei de infracționalitate;
- creșterea gradului de satisfacție al locuitorilor;
- educarea comunității în spiritul utilizării resurselor alternative de energie.

Elementele inovatoare ale practicii

- Becurile de tip LED sunt considerate viitorul iluminării stradale.

- Iluminarea stradală eficientă reprezintă cheltuieli minime și mai puțină energie consumată.
- Luminare sporită, confort vizual și costuri mai mici de deservire.
- Iluminarea stradală asigură siguranța cetățenilor, reduce accidente rutiere, micșorează rata de infracționalitate și consolidează imaginea comunei.

- Comuna Tătărauca Veche are ceea ce nu au alții – iluminare stradală eficientă și modernă.

Lecțiile învățate

- ✓ Un iluminat stradal bazat pe lumini de tip LED e cu mult mai performant decât un sistem clasic de iluminat.
- ✓ Investiția în iluminarea stradală modernă e o investiție care se merită.
- ✓ Cu bani puțini poate fi adusă civilizația în zonele rurale, ca oamenii să trăiască într-o ambianță sigură.
- ✓ Puterea luminii readuce comuna la viață.
- ✓ O dată investită o sumă mai mare, sunt obținute ulterior rezultate mult mai calitative.
- ✓ Solidaritatea locuitorilor asigură durabilitatea proiectului.

Administrarea, din perspectiva autorităților publice locale, înseamnă mai mult decât management. Persoanele cu atribuții în acest domeniu participă la procesul decizional și identifică acele nevoi ale localității care sunt necesare și prioritare, contribuind astfel, la crearea serviciilor publice noi și la satisfacerea așteptărilor și cerințelor cetățenilor.

Bunele practici prezentate de către autoritățile publice locale la această secțiune se referă la:

1. Dezvoltarea serviciilor publice performante
2. Perfecționarea funcționarilor și aleșilor locali privind prestarea serviciilor publice
3. Consolidarea și dezvoltarea infrastructurii locale
4. Asigurarea unui management performant al activității administrative

Exemple de indicatori utilizați de autoritățile publice pentru descrierea bunelor lor practici:

- generarea serviciilor publice noi;
- prestarea serviciilor publice de calitate;
- accesibilitatea serviciilor publice;
- durabilitatea serviciilor publice;
- diminuarea prețurilor la serviciile publice;
- amenajarea modernă a teritoriului;
- salubritate eficientă.

4.1. Construcția a 20 de platforme cu 60 containere și procurarea unui automobil pentru transportarea deșeurilor

Sumar

În satul Cristești, deșeurile sunt colectate prin intermediul celor 60 de containere amplasate în localitate, fiind ulterior transportate la poligonul amenajat în preajma localității. Proiectul a fost inițiat în ianuarie 2012, împreună cu satele Bolșun, Iurcenii și Bursuc, fiind implementat în perioada iunie-septembrie 2012. Esența proiectului constă în conștientizarea populației pentru a locui într-o localitate amenajată și salubrită. Pentru serviciile de salubritate, fiecare locuitor

achită lunar 4 lei. În urma implementării acestui proiect, care este unul nou în raion, au dispărut gunoștile neautorizate, râulețele locale au devenit mai curate, iar pe drumurile locale au dispărut deșeurile care erau aruncate.

Satul Cristești a obținut în anul 2012, titlul „Cea mai modernă, mai salubră și mai amenajată localitate” din raionul Nisporeni, concurs desfășurat în toate raioanele republicii.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: satul *Cristești*, raionul Nisporeni

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1429

Numărul de locuitori: 1 260

Primar: *Alexei Secrieru*

Perioada de implementare a practicii: iunie – septembrie 2012

Bugetul total: 1 500 000 lei

Finanțatori: Fondul Ecologic Național – 714 000 lei

APL – 30 000 lei

Comunitatea – 10 000 lei

Agenții economici – 10 000 lei

ONG „Izvoare” – 3 000 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, ONG „Izvoare”, agenții economici, comunitatea.

Beneficiari

Toți locuitorii satului, care achită lunar 4 lei pentru serviciile de salubritate.

Rezultate obținute

Cantitative:

- instalate 20 de platforme și amplasate 60 de containere pentru colectarea deșeurilor;
- cei peste 1 200 de locuitori beneficiază de un mediu local salubru și curat.

Calitative:

- dispariția gunoștilor neautorizate;
- curățenia râulețelor locale.

Elementele inovatoare ale practicii

Prezentul proiect a fost inițiat între 4 primării, în urma cărora au fost amplasate containere și procurat un automobil pentru colectarea și transportarea deșeurilor.

Lecțiile învățate

- ✓ Cooperarea cu alte autorități reprezintă un factor important în inițierea și implementarea unui proiect.
- ✓ Starea ecologică a localității poate fi îmbunătățită prin forțele tuturor actorilor locali.
- ✓ În anul 2012, ca urmare a implementării proiectului– satul Cristești a câștigat premiul raional „Cea mai modernă, mai salubă și amenajată localitate” din raionul Nisporeni.

4.2. Amenajarea scuarului clădirii administrative a primăriei satului Feștești cu asigurarea accesului pentru persoanele cu dizabilități și pensionari la obținerea serviciilor publice

Sumar

Proiectul a fost inițiat în anul 2011, având un buget total de 291 mii lei, fiind realizat de către SRL „Metiolis”. Proiectul de amenajare a fost realizat la inițiativa și cu aportul comunității și a autorităților publice locale și a fost lansat în cadrul festivităților dedicate sărbătorilor naționale Ziua Independenței și „Limba noastră cea română”, la 28 august 2012.

Clădirea administrativă a fost construită în anul 1974 pe un teren mai înalt decât nivelul

străzii adiacente, fără a fi creat acces pentru persoane cu dizabilități și cele în etate. Astfel, de multe ori persoane le nominalizate, în număr de 257, dintre care 8 fiind persoane cu dizabilități locomotorii, delegau pe cineva pentru a le prezenta interesele la primăria satului. În acest context, administrația publică locală a încercat de mai multe ori să rezolve problema amenajării scuarului, însă din lipsa mijloacelor financiare problema era mereu amânată. De asemenea, aici lipseau scaunele și alte condiții pentru asigurarea necesităților persoanelor cu dizabilități și cele în etate. Lunar, prestațiile și plățile sociale din bugetul asigurărilor de stat sunt eliberate în incinta primăriei, fapt pentru care reprezentanții instituției bancare erau nevoiți să iasă din clădire și în stradă să elibereze plățile. Pentru a soluționa aceste probleme, scuarul clădirii administrative a primăriei a fost renovat și amenajat astfel ca să fie asigurat cadrul normativ prevăzut pentru persoanele în situație de risc.

Esența practicii constă în asigurarea egalității tuturor locuitorilor satului Feștești pentru accesarea serviciilor publice prestate de primărie. Ca urmare a implementării acestei inițiative, locuitorii beneficiază de acces la serviciile publice, îmbunătățindu-se astfel relația dintre cetățeni și aleșii locali. Datorită acestei practici

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *satul Feștești, raionul Ștefan Vodă*

Regiunea de Dezvoltare: *Sud*

Atestare (anul): *1703*

Numărul de locuitori: *3 111*

Primar: *Nicolae Tudoreanu*

Perioada de implementare a practicii:

2011 – 2012

Bugetul total: *291 000 lei*

Finanțatori: *APL – 116 000 lei*

Cofinanțări – 175 000 lei

Actorii implicați: *Administrația publică locală, SRL „Metiolis”, AO „Femeia în dezvoltarea comunitară”, elevii gimnaziului din localitate, ceilalți locuitori ai satului.*

administrația locală dispune de un teren în jurul clădirii, bănci, verdeață și chiar o rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități din sat. În rezultat, a crescut imaginea localității, iar oamenii au devenit mai deschiși și mai dornici să conlucreze cu primăria pentru a-și îmbunătăți condițiile de trai. Astfel de practici pot deveni un exemplu de preluat pentru satele care au idei bune, dar bugete locale limitate.

Beneficiari

Beneficiarii direcți ai acestei practici sunt cei peste 257 de persoane cu dizabilități și persoane în etate, inclusiv 8 persoane cu handicap locomotoriu din localitate.

Beneficiarii indirecti sunt cei peste 2 614 cetățeni care accesează servicii publice prestate de primărie, cei peste 360 pensionari în vârstă, cât și oaspeții localității.

Rezultate obținute

Cantitative:

- construită parcare pentru 6 mașini;
- amplasate 10 bănci de odihnă;
- creată rampa de acces pentru 8 persoane cu handicap locomotor din localitate.

Calitative:

- amenajarea unui scuar modern pentru odihnă;
- crearea spațiului de agrement și odihnă;
- îmbunătățirea aspectul arhitectural al clădirii administrative a primăriei satului;
- creșterea imaginii localității;
- consolidarea relației dintre aleșii locali și cetățeni;
- combaterea atitudinii discriminatorii față de persoanele cu dizabilități și cele în etate;
- *oamenii au devenit mai deschiși și mai dornici să coopereze cu primăria pentru a-și îmbunătăți condițiile de trai.*

Elementele inovatoare ale practicii

Experiența contribuie la promovarea argumentului cultural. De asemenea, practica a demonstrat motivația basarabenilor de a consolida dialogul dintre România și Republica Moldova într-o lume fără granițe, și anume cea a culturii.

Lecțiile învățate

Locuitorii devin mai solidari și mai deschiși atunci când este urmărită soluționarea unei probleme în localitate.

4.3. Managementul adecvat al deșeurilor

Sumar

În cadrul proiectului a fost creat un sistem adecvat de gestionare a deșeurilor și transportarea lor. Astfel, în localitate au fost amplasate 1 200 de tomberoane, create 7 locuri noi de muncă, procurată o autospecială și instruite peste 20 de persoane în domeniul managementului deșeurilor. În acest mod, gospodăriile din comună beneficiază acum

de colectarea deșeurilor și transportarea lor. Totodată, populația a fost mai bine informată despre beneficiile aduse mediului prin colectarea organizată a deșeurilor. Datorită acestui proiect, au fost evitate prejudiciile cauzate resurselor acvatice prin depozitarea neadecvată a deșeurilor animaliere. Autoritățile publice locale din Republica Moldova pot prelua această practică pentru a putea promova la fel de eficient educația ecologică în rândul populației rurale, precum și a elabora o strategie națională cu privire la managementul adecvat al deșeurilor.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: *comuna Mileștii Mici, raionul Ialoveni*

Regiunea de Dezvoltare: *Centru*

Atestare (anul): *1528*

Numărul de locuitori: *5 520*

Primar: *Lilian Carmanu*

Perioada de implementare a practicii: *ianuarie – decembrie 2012*

Bugetul total: *1 925 678 lei*

Finanțatori: *Fondul Ecologic Național – 1 307 309 lei
Comunitatea – 618 368 lei*

Actorii implicați: *Administrația publică locală, Fondul Ecologic Național, AO „Forța Tinerilor”, comunitatea.*

Beneficiari

Locuitorii comunei, în număr de 5 520 de persoane, agenții economici și angajații instituțiilor publice.

Rezultate obținute

Cantitative:

- procurate 1 200 de tomberoane pentru colectarea deșeurilor;
- create 7 noi locuri de muncă;
- procurată o autospecială pentru transportarea deșeurilor;
- 4 funcționari publici ai primăriei, conducători ai întreprinderilor private, 15 angajați ai instituțiilor de educație și învățământ instruiți în domeniul managementului deșeurilor și colectării separate a lor;
- lichidarea a 4 gunoiști neautorizate.

Calitative:

- prevenirea și diminuarea poluării solului, apelor de suprafață și a celor freatice;
- ameliorarea stării sanitaro-epidemiologice a localității;
- *evitarea prejudiciilor cauzate resurselor acvatice prin depozitarea neadecvată a deșeurilor animaliere;*
- îmbunătățirea stării mediului înconjurător;
- asigurarea capacităților necesare pentru eliminarea deșeurilor;
- ridicarea nivelului de conștientizare a responsabilităților populației privind gestionarea deșeurilor.

Elementele inovatoare ale practicii

- Autoritățile publice locale din Republica Moldova pot prelua această practică pentru a promova educația ecologică printre populația rurală.
- Colaborând cu APL-urile din alte localități, ar putea fi amenajate în comun gunoiști pentru depozitarea deșeurilor.
- Proiectul poate contribui la elaborarea unei strategii naționale cu privire la managementul adecvat al deșeurilor.

Lecțiile învățate

- ✓ Reducerea impactului negativ al deșeurilor poate fi realizată prin efortul comun al autorităților publice locale și a membrilor comunității.
- ✓ Transparența administrației publice locale demonstrată în cadrul proiectelor de acest fel este primordială pentru implicarea populației în viața comunității.
- ✓ Implicarea factorului politic în activitățile care aduc beneficiu comunității trebuie redusă la maxim.
- ✓ Factorul politic trebuie să contribuie doar la consolidarea societății, și nu la destrămarea acesteia.

4.4. Susținerea femeilor și bărbaților cu dizabilități grave din comuna Plopi prin formarea serviciului social la domiciliu

Sumar

Proiectul este o inițiativă a primăriei, în parteneriat cu AO „Prosperitate” și locuitorii comunei. În comuna Plopi circa 130 de persoane cu dizabilități beneficiază de servicii sociale la domiciliu. Aceștia sunt vizitați regulat de specialiștii pe domenii sociale din localitate (asistent social, medic etc.), au acces rapid și de calitate la serviciile publice oferite de primărie și au posibilitatea de a vizita instituțiile medicale din raion sau republică. Totodată, proiectul prevede acordarea ajutorului categoriilor nomina-

lizate la procesul de perfectare a documentelor necesare eliberate de administrația publică locală. Pe lângă serviciul social la domiciliu, au fost construite două stații de autobuz pentru satele Plopi și Alexandrovca, costul lucrărilor constituind 48 000 lei.

Practica este una relevantă, deoarece au fost acoperite necesitățile reale ale beneficiarilor; eficientă, căci resursele prevăzute au fost utilizate rațional; utilă fiindcă a reușit să schimbe mentalitatea populației și a ridicat nivelul de bunăstare a acestora și nu în ultimul rând, practica are durabilitate.

Beneficiari

Beneficiarii serviciului social la domiciliu sunt 128 de persoane, dintre care 65 persoane cu gradul de invaliditate I și II, 17 familii monoparentale, 15 copii aflați în grija rudelor, 6 persoane în etate singuratică, 5 copii plasați în instituțiile rezidențiale, 5 copii cu dizabilități, 4 persoane imobilizate la pat, 4 persoane surdo-mute, 4 persoane cu deficiență de vedere și 3 copii cu părinți aflați în situație de risc.

Beneficiarii stațiilor de autobuz sunt locuitorii satelor Plopi și Alexandrovca, care beneficiază de stațiile auto – 297 de persoane.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Plopi, raionul Cantemir

Regiunea de Dezvoltare: Sud

Atestare (anul): 1910

Numărul de locuitori: 1 812

Primar: Gheorghe Popa

Perioada de implementare a practicii:
septembrie – noiembrie 2012

Bugetul total: 132 710 lei

Finanțatori: Cofinanțări – 84 710 lei
APL – 45 000 lei

Comunitatea – 3 000 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, ONG „Prosperitate”, ONG „Dăruire”, ONG „ProJ Consulting”, grupul de inițiativă comunitară, buletinul informativ „Curierul de Cantemir”.

Rezultate obținute

Cantitative:

- circa 50 de persoane cu dizabilități grave beneficiază de servicii sociale la domiciliu, fiind vizitați regulat de specialiștii pe domenii sociale din localitate;
- construite două stații auto;
- procurată o mașină model *Chevrolet*;
- elaborat pliantul „Drepturile copilului” cu un tiraj de 200 de exemplare;
- desfășurate 5 adunări cu cetățenii din localitate, unde au participat 220 de persoane.

Calitative:

- aprobat „Planul de dezvoltare socio-economică a comunei Plopi pentru anii 2012 – 2015”;
- aprobat „Regulamentul de furnizare a serviciului social la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități grave și necesități specifice din comuna Plopi”;
- acces rapid și de calitate la serviciile publice oferite de primărie;
- posibilitatea oferită persoanelor cu dizabilități și celor în situație de risc de a vizita instituțiile publice din raion sau republică, precum și a vizita copii aflați în instituțiile rezidențiale;
- îmbunătățirea imaginii satelor Plopi și Alexandrovca.

Elementele inovatoare ale practicii

- Combinarea, în cadrul unui proiect, a următoarelor necesități ale populației:
 - *necesitatea de a asigura persoanele cu dizabilități grave și elevii ce merg la școală în localitățile vecine cu servicii de transport;*
 - *necesitatea persoanelor cu dizabilități de a primi la domiciliu documentele necesare de la primăria comunei Plopi;*
 - *necesitatea cetățenilor de a fi informați despre activitățile primăriei și proiectele inițiate în comunitate.*
- Posibilitatea de a promova și încuraja activismul și leadership-ul local.
- Proiectul oferă un exemplu de parteneriat de succes între cele trei sectoare ale societății: public, privat și social.

Lecțiile învățate

- ✓ Categoriile vulnerabile de populație au devenit mai sigure în propriile forțe.
- ✓ Femeile din localitate au obținut posibilitatea de a-și descoperi calitățile de lider și a fi promovate în comunitate.
- ✓ Cetățenii comunei au căpătat abilități de planificare, implementare și dezvoltare a inițiativelor menite să rezolve problemele comunitare.
- ✓ Informarea activă oferă cetățenilor posibilitatea de a-și dezvolta și realiza abilitățile personale, pune în evidență potențialul și susține drepturile.
- ✓ Proiectul a permis evaluarea situației actuale a femeilor și persoanelor vulnerabile prin intermediul sondajelor de opinie și a anchetelor sociologice.
- ✓ Transparența proiectului, asigurată prin intermediul materialelor informative, a constituit un element important pentru succesul practicii.

4.5. Amenajarea unei zone de agrement în preajma localității Sărata Galbenă

Sumar

Un grup de tineri de la Liceul Teoretic „Universum” din localitate a venit cu inițiativa de a amenaja o zonă de agrement în preajma localității Sărata Galbenă. Inițiativa este rezultatul unui concurs desfășurat de către Asociația ATRAG (Asociația Tinerilor Români din Afara Graniței) din orașul Iași, România. În urma realizării acestei practici au fost amenajate două căsuțe, trei scrânciobe, scaune din trunchiuri de copaci, un gard împletit din nuiiele, loc amenajat pentru grătar, teren de sport. Zona reprezintă un loc minunat pentru petrecerea timpului liber pentru toți locuitorii comunei, cât și pentru cei din satele vecine.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Sărata Galbenă, raionul Hâncești

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1609

Numărul de locuitori: 5 700

Primar: Ștefan Vlas

Perioada de implementare: iunie – august 2012

Bugetul total: 12 000 lei

Finanțatori: APL – 8 000 lei

Comunitatea – 2 500 lei

Cofinanțări – 1 500 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, grupul de inițiativă al tinerilor de la Liceul Teoretic „Universum”, Întreprinderea Municipală „Galbver”, voluntari, meșteri populari, mass media.

Beneficiari

Cei 5 700 locuitori ai comunei, cât și oaspeții localității.

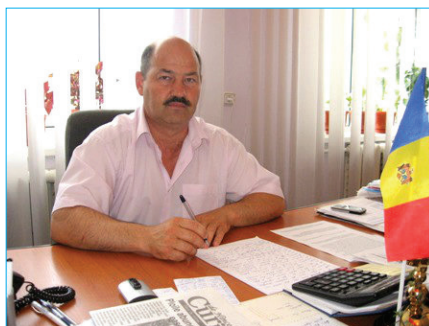
Rezultate obținute

Cantitative:

- amenajate două căsuțe pentru odihnă;
- instalate trei scrânciobe, scaune din trunchi de copaci și urne pentru deșeuri;
- amplasată o masă de tenis.

Calitative:

- creșterea nivelului culturii ecologice în rândul populației;
- păstrarea unui mediu ambiant curat, atât pentru cetățenii de azi, cât și pentru generațiile viitoare.

Elementele inovatoare ale practicii

- Protejarea mediului ambiant reprezintă o acțiune primordială pentru promovarea unui stil de viață sănătos.
- Educarea unei culturi ecologice și promovarea potențialului turistic contribuie la menținerea ca națiune și promovarea culturii naționale.
- Participarea cetățenească, voluntariatul și susținerea ideilor tinerilor ajută la realizarea lucrurilor mărunte, dar frumoase.

Lecțiile învățate

- ✓ Dacă există idei bune însoțite de insistență de implementare, aceste idei neapărat vor fi realizate.
- ✓ Promovarea și susținerea voluntariatului este cheie de succes pentru îmbunătățirea bunăstării sociale.

4.6. Centrul de reabilitare și orientare profesională pentru persoanele cu dizabilități

Sumar

Persoanele cu dizabilități au anumite nevoi speciale, nevoi care nu pot fi satisfăcute fără sprijinul comunității, mai ales pentru persoanele cu dizabilități grave, care în majoritatea cazurilor sunt lipsite de servicii specializate și locuri de muncă adaptate. Prin intermediul practicii, administrația publică locală a intenționat să rezolve problema tinerilor cu dizabilități din orașul Ungheni, prin crearea condițiilor de integrare a acestora, prin creșterea accesibilității locurilor de muncă, prin orientarea lor vocațională, după care aceștia să aibă șanse egale de a se integra mai ușor la viața comunității a acumula deprinderi de viață independentă.

Centrul de reabilitare și orientare profesională pentru persoane cu dizabilități deschis în mai 2012 oferă tinerilor cu nevoi speciale șansa de a fi integrați în societate. Acesta este nouă anexă a Centrului „Casa pentru toți”, care azi poartă numele de Centrul de zi pentru copii și tineri „Casa pentru toți”. Centrul este una din cele 27 de astfel de instituții din Republica Moldova, care are drept scop aplicarea și promovarea educației incluzive și nediscriminarea persoanelor cu nevoi speciale. Acesta are o suprafață de 390 m.p, fiind complet adaptat pentru beneficiarii săi.

Centrul oferă șanse reale tinerilor cu dizabilități de a fi implicați în activități conform abilităților pe care le au, după care unii din ei mai ușor se pot integra

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: orașul Ungheni, raionul Ungheni

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1462

Numărul de locuitori: 33 000

Primar: Alexandru Ambros

Perioada de implementare a practicii: aprilie 2011 – mai 2012

Bugetul total: 5 850 172 lei

Finanțatori: Comisia Europeană prin proiectul „Dezvoltarea Regională a Moldovei și Protecție Socială” – 2 664 572 lei

Fondul de Investiții Sociale din Republica Moldova – 2 432 000 lei

Primăria Ungheni și contribuția comunității – 729 600 lei

Grupul de Inițiativă „Optimist”, format din tineri cu dizabilități – 24 000 lei

Actorii implicați: Administrația publică locală, Fondul de Investiții Sociale din Moldova, agenții economici, AO „Sprijin și Speranță”, Mănăstirea Sfântului Mc. Gheorghe, conducerea instituțiilor de învățământ, instituțiilor medicale, Oficiul Ocupării Forței de Muncă Ungheni, Comisariatul raional de poliție, Asociația de Caritate și Asistență Socială ACASA, comunitatea.

și în câmpul muncii. Zilnic, de serviciile Centrului, beneficiază peste 80 persoane, dintre care 30 tineri cu dizabilități. În rezultatul implementării practicii, tinerii cu dizabilități din orașul Ungheni sunt implicați în activități de orientare vocațională prin ateliere protejate: tâmplărie, croitorie, ergoterapie, preparare a bucatelor. Pe lângă atelierile de orientare vocațională tinerii cu dizabilități beneficiază și de servicii specializate cum sunt activități de kinetoterapie, asistență psihologică, educație non-formală și activități de pregătire pentru viața independentă.

Prin intermediul practicii, administrația orașului Ungheni a reușit să creeze condiții de integrare socială a tinerilor cu dizabilități, oferindu-le astfel dreptul să

învețe, să lucreze și să ducă o viață independentă. Centrul de reabilitare și orientare profesională pentru persoanele cu dizabilități reprezintă un centru unic de acest tip în Republica Moldova.

Beneficiari

Copiii și tinerii cu dizabilități și cei din familiile social vulnerabile.

Rezultate obținute

Cantitative:

- zilnic beneficiază de serviciile Centrului peste 80 persoane, dintre care 30 tineri cu dizabilități;
- 3 persoane cu dizabilități au fost angajate în câmpul muncii, dintre care două persoane sunt angajate în cadrul centrului creat;
- au fost angajați suplimentar în cadrul Centrului 12 unități de personal, printre care se regăsește atât personal de deservire, cât și specialiști calificați: educatori, conducători de cerc, kinetoterapeuți, asistent social, lucrători sociali, psiholog.

Calitative:

- Centrul oferă servicii de asistență psihologică pentru tineri, kinetoterapie, logopedie, alimentație, transport, instruire la calculator, ergoterapie;

- soluționarea problemei integrării sociale a tinerilor cu dizabilități;
- copiii care beneficiază de serviciile Centrului la împlinirea vârstei de 16 ani pot beneficia în continuare de activități în atelierele de orientare vocațională;
- susținerea tinerilor care capătă abilități de muncă în găsirea unui loc de muncă;
- receptivitatea comunității la problemele persoanelor cu dizabilități.

Elementele inovatoare ale practicii

- Este stabilit un traseu de orientare vocațională pentru persoanele cu dizabilități prin ateliere specializate conduse de specialiști calificați.
- Condițiile serviciilor oferite sunt adaptate în totalitate necesităților persoanelor cu dizabilități.
- Fiecare persoană cu dizabilități, indiferent de gravitatea problemei pe care o are, se poate regăsi în activitățile desfășurate în cadrul Centrului, conform abilităților pe care le au, dezvoltându-și, totodată, și alte abilități.
- Activitățile permit identificarea timpurie a abilităților tinerilor cu dizabilități; abilități ce sunt ulterior dezvoltate și promovate.
- Beneficiarii cu dizabilități grave care nu pot fi integrați în câmpul muncii se regăsesc, de asemenea, în activitățile Centrului, reducându-se astfel, suferința lor și a celor apropiați.
- Comunitatea susține procesul de integrare socială a persoanelor cu dizabilități.

- Agenții economici din orașul Ungheni se implică activ la promovarea persoanelor cu dizabilități.
- Practica demonstrează faptul că persoanele cu dizabilități au abilitatea de a crea lucruri utile pentru ei și pentru societate.
- Condiții similare trebuie create în fiecare

comunitate din Republica Moldova. Ca urmare, copiii și tinerii nu vor mai fi plasați în instituțiile rezidențiale, nu vor fi marginalizați sau excluși social.

- Specialiștii Centrului au o experiență vastă de activitate, oferind consultanță pentru 9 centre comunitare din trei raioane ale Republicii Moldova: Orhei, Nisporeni și Călărași. Echipele centrelor comunitare din aceste trei raioane au efectuat un program de stagiere la Centrul „Casa pentru toți” din orașul Ungheni.
- Practica demonstrează faptul că dacă comunitatea sprijină și acceptă persoanele cu dizabilități, aceștia din urmă vor fi mai ușor integrați în societate și vor putea aduce beneficii atât pentru ei, cât și pentru societate.

Lecțiile învățate

- ✓ Este foarte importantă studierea standardelor în vigoare în ceea ce privește construcția obiectelor de menire socială.
- ✓ Construcțiile trebuie să corespundă standardelor și să fie adaptate pentru persoanele cu dizabilități.
- ✓ Beneficiarii serviciilor sociale trebuie implicați în planificarea serviciilor, deoarece aceștia cunosc cel mai bine cum trebuie adaptate condițiile de care au nevoie.
- ✓ Chiar din prima etapă a implementării practicii trebuia să se acorde o mai mare atenție adaptării spațiilor pentru persoane cu dizabilități și atunci problemele ar fi fost evitate.
- ✓ Comunicarea eficientă între actorii implicați conduce la stabilirea unui management eficient și la atingerea obiectivelor planificate.
- ✓ Rezultatele pe care le-au obținut în procesul activităților desfășurate la Centru demonstrează că tinerii cu dizabilități pot fi cu adevărat integrați în câmpul muncii și nu au putut face pentru acest lucru mai devreme pentru că nu au avut condiții necesare adaptate la nevoile lor.
- ✓ Prin intermediul Centrului a fost demonstrat faptul că pot fi create condiții de calitate pentru persoane cu dizabilități, ca aceștia să aibă acces liber la serviciile din comunitate.

4.7. Utilizarea Sistemului Informațional de Management Administrativ (SIMA) în activitatea primăriei și transparența cadastrală și funciară

Sumar

În cadrul practicii a fost realizat un sistem geoinformațional de monitorizare și evidență a imobilelor de pe teritoriul comunei, precum și a taxelor de impozit pentru acestea. În urma practicii cetățenii pot accesa informația deschisă despre imobil, cum ar fi: suprafața, număr cadastral, tip teren, etc. Pentru angajații primăriei acest sistem este însă un

instrument de evidență. Respectiv, inginerul-cadastral ține la evidență imobilele (clădiri, terenuri) de pe teritoriul comunei, percepătorul fiscal însă îl folosește pentru evidența colectării taxelor și generarea de rapoarte privind achitarea acestora. Proiectul se află la prima etapă, iar pe viitor se planifică crearea paginii web a comunei, unde locuitorii, în special cei aflați peste hotare vor putea comunica în regim on-line cu administrația locală.

CARTE DE VIZITĂ

Localitatea: comuna Vărzărești, raionul Ungheni

Regiunea de Dezvoltare: Centru

Atestare (anul): 1420

Numărul de locuitori: 7 000

Primar: Ion Crudu

Perioada de implementare a practicii:

septembrie – noiembrie 2012

Bugetul total: 23 500 lei

Finanțator: Administrația publică locală

Actorii implicați: Administrația publică locală, Compania IM „Trimetrica SRL”, locuitorii comunei.

Beneficiari

Principalul beneficiar este cetățeanul de rând care are acum un instrument prin care își poate analiza proprietățile, poate să suprapună alte date pentru o mică analitică. Un alt beneficiar la fel de important este primăria comunei.

Rezultate obținute

Cantitative:

- cei aproape 7 000 de cetățeni ai comunei au acces la datele cadastrale.

Calitative:

- elaborat un sistem geo-informațional de monitorizare și evidență a imobilelor de pe teritoriul comunei, precum și a taxelor de impozit pentru acestea;
- facilitarea accesului la datele cadastrale;
- *fluidizarea și rapiditatea informațiilor, transparența și accesibilitatea datelor publice cu caracter deschis;*
- dinamizarea procesului de luare a de decizii la nivel local;
- rapiditatea accesului la informație, ceea ce permite analiza imediată a diferitor probleme locale.

Elementele inovatoare ale practicii

- Utilizarea noilor tehnologii geoinformaționale.
- Comuna Vărzărești este pionerul care a implementat astfel de tehnologii în activitatea primăriei.
- Cheltuielile de timp s-au redus enorm, iar activitatea angajaților a devenit mult mai comodă și rapidă.
- Astfel de practică este necesară pentru primăriile țării care ar trebui să fie mai dinamice și mai flexibile la noile schimbări.

Lecțiile învățate

- ✓ În urma practicii au fost învățate noi tehnici, metode și instrumente de soluționare a problemelor locale.
- ✓ Atât cetățenii, cât și funcționarii au dezvoltat abilități de lucru cu noile tehnologii care permit analiza datelor într-un mod rapid și comod.

REPARTIZAREA APLICAȚIILOR PE RAOANE

*Programul Bunelor Practici ale Autorităților Locale din Republica Moldova
2011-2012*

Regiunea NORD

Raionul Florești

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	satul Băhrinești	Satul cu 12 primari
	Satul Rădulenii Vechi	Deschiderea unui centru social de întâlnire a bătrânilor și a unei cantinei sociale pentru păturile social vulnerabile

Raionul Briceni

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Larga	Incubatorul de afaceri din comuna Larga – un factor important în activitățile privind măsurile active de ocupare a tineretului din regiune
	Orașul Briceni	Construcția a 22 de rampe pentru colectarea deșeurilor menajere și 108 containere

Raionul Drochia

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Drochia	Lucrări de confecționare și montare a ferestrelor și ușilor exterioare la Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare” și la Instituția Preșcolară „Florile Dalbe” din orașul Drochia

Raionul Edineț

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Edineț	Iluminarea stradală a arterelor principale din orașul Edineț

Raionul Sângerei

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Sângerei	Schimbarea iluminării interioare la Liceul Teoretic “Dimitrie Cantemir”

Raionul Ocnîța

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Otaci	Servicii calitative de apă și canalizare în orașul Otaci pentru un mediu curat în Regiunea de Nord

Raionul Soroca

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Tătărauca Veche	Iluminare stradală eficientă în comuna Tătărauca Veche

Regiunea CENTRU

Raionul Ialoveni

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Bardar	Lucrări de confecționare a ferestrelor și ușilor exterioare la Liceul Teoretic "Aurel David"
	Comuna Mileștii Mici	Managementul adecvat al deșeurilor

Raionul Ungheni

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Bușila	Instalarea colectoarelor de energie solară la grădinița "Prichindel"
	Satul Cetireni	Aprovizionarea cu apă a localității
	Satul Chirileni	Construcția sistemului de apeduct
	Orașul Ungheni	Acces la educație incluzivă pentru 376 de copii de vârstă preșcolară
	Orașul Ungheni	Centrul de reabilitare și orientare profesională pentru persoanele cu dizabilități

Raionul Anenii Noi

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Calfa	Crearea Centrului de Plasament Temporar al Bătrânilor

Raionul Hâncești

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Cotul Morii	Proiectul “O mână întinsă copiilor”
	Comuna Pogănești	Amenajarea unui memorial și a unui scuar
	Comuna Sărata Galbena	Amenajarea unei zone de agrement în preajma localității
	Satul Secăreni	Mobilizarea comunității la atragerea investițiilor în dezvoltarea infrastructurii locale

Raionul Nisporeni

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Cristești	Construcția a 20 platforme a 60 de containere și procurarea unui automobil pentru transportarea deșeurilor
	Comuna Vărzărești	Utilizarea Sistemului Informațional de Management Administrativ (SIMA) în activitatea primăriei și transparența cadastrală și funciară

Raionul Călărași

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Călărași	Sprijin autorităților publice locale din comunitățile țintă pentru a elabora/actualiza strategiile de dezvoltare socio-economică

MUNICIPIUL CHIȘINĂU

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Budești	Parteneriatul comunitar Budești - Cumpănă
	Comuna Budești	Amenajarea unui spațiu de agrement
	Comuna Budești	Construcția centralei termice cu montarea unui sistem de încălzire la grădinița „Viorel și Viorica”
	Comuna Budești	English Language Summer School - Management performant al serviciului public educațional
	Comuna Ciorescu	Lucrări de reparație la instituția preșcolară „Licurici”
	Comuna Ciorescu	Plantarea de arbori și amenajarea parcului
	Comuna Cruzești	Reparația capitală a gimnaziului Nr. 75

	Comuna Cruzești	Construcția edificiului primăriei comunei Cruzești
	Comuna Cruzești	Reparația capitală a instituției preșcolare Nr. 224
	Orașul Durlești	Salubritatea în orașul Durlești
	Orașul Durlești	Lucrări de reparație a blocului alimentar al instituției preșcolare Nr.2
	Orașul Durlești	Asigurarea a 183 de gospodării cu sistem centralizat de canalizare menajer-ficaloidă

Regiunea SUD

Raionul Cimișlia

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Javgur	Renovarea sistemului de aprovizionare cu apă și canalizare din satul Maximeni
	Comuna Javgur	Întreprinderea măsurilor de eficientizare a energiei consumate de instituțiile bugetare

Raionul Cantemir

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Antonești	Modernizarea gimnaziului prin implementarea conceptelor de eficientizare a energiei la nivel local
	Comuna Plopi	Susținerea femeilor și bărbaților cu dizabilități grave din comuna Plopi prin formarea serviciului social la domiciliu
	Comuna Plopi	Împuternicirea grupurilor vulnerabile din localitate în jurul formării condițiilor de dezvoltare sănătoasă a copiilor de vârstă preșcolară

Raionul Leova

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Leova	Lucrări de reparație la instituțiile de învățământ din oraș
	Satul Filipeni	Lucrări de reparație la grădinița Nr. 1

Raionul Taraclia

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Comuna Vinogradovca	Construcția apeductului și a grupurilor sanitare în cadrul grădiniței din satul Ciumai

Raionul Căușeni

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Căușeni	Consolidarea cooperării regionale între raioanele Căușeni, Cimișlia, Ștefan Vodă, creșterea competitivității în promovarea modului sănătos de viață, pregătirea sportivilor de performanță și prestarea serviciilor în cadrul turismului sportiv prin edificarea Centrului de Tineret și Sport în orașul Căușeni

Raionul Ștefan Vodă

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Feștelița	Amenajarea scuarului clădirii administrative a primăriei satului Feștelița cu asigurarea accesului pentru persoanele cu dizabilități și pensionari la obținerea serviciilor publice

Raionul Cahul

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Orașul Cahul	Reabilitarea zonei de odihnă și agrement „Lacul Sărat”

UTA GĂGĂUZIA

Nr.	Localitate	Denumirea practicii
	Satul Joltai	Implicarea comunității locale în construcția Centrului Sportiv
	Satul Chiriet - Lunga, r-nul Ceadâr - Lunga	Implicarea comunității locale la reparația și termoficarea cantinei școlii
	Satul Baurci, r-nul Ceadâr - Lunga	Implicarea comunității locale în construcția centrului de joacă pentru copii

TOTAL: 50 practici, 39 localități

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiza economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritul critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Biblioteca IDIS "Viitorul"

